

Ім'я користувача:
Полтавський інститут економіки і права Полтавськи...

ID перевірки:
1016345858

Дата перевірки:
11.06.2024 08:40:31 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
11.06.2024 09:10:43 EEST

ID користувача:
100011299

Назва документа: Перевірка_піддубний_2

Кількість сторінок: 66 Кількість слів: 12597 Кількість символів: 106046 Розмір файлу: 682.00 KB ID файлу: 1016147624

36.4% Схожість

Найбільша схожість: 4.68% з Інтернет-джерелом (http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3520/1/melnik_d.pdf)

33.5% Джерела з Інтернету 785 Сторінка 68

6.16% Джерела з Бібліотеки 82 Сторінка 77

7.21% Цитат

Цитати 11 Сторінка 78

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Деякі джерела вилучено автоматично (фільтри вилучення: кількість знайдених слів є меншою за 8 слів та 0%)

0% Вилучення з Інтернету 1 Сторінка 79

Немає вилучених бібліотечних джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 13

Міністерство освіти і науки України
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

ПОЛТАВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І ПРАВА

Кафедра правознавства та фінансів
Фінанси, банківська справа та страхування
(назва освітньої програми)

072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
(шифр і назва спеціальності)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістр

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Студента:

Піддубного Дмитра Ігоровича

Науковий керівник:

Шевченко Борис Олексійович, к.е.н., доцент,

Рецензент:

Непокупна Тетяна Андріївна, к.е.н., доц.

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

_____ Руслан БАСЕНКО
(підпис) (ініціали та прізвище)

« ____ » _____ 20__ року

Полтава 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДґРУНТЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Поняття та складові фінансової безпеки підприємства	7
1.2. Механізм забезпечення та управління економічною безпекою підприємств та його принципи	20
РОЗДІЛ 2. СИСТЕМА КЛЮЧОВИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА	35
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА	48
3.1. Організаційно–фінансова характеристика діяльності підприємства ТОВ «Ендейвер»	48
3.2. Система управління фінансовою безпекою підприємства	50
ВИСНОВКИ.....	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	66

ВСТУП

Актуальність дослідження.

В умовах сучасної нестабільності світової економіки та збройної агресії проти України, господарська діяльність та інвестиційна діяльність в Україні стає все більш ризикованою. Взаємодія зовнішніх та внутрішніх загроз утворює синергетичний ефект, що призводить до погіршення інвестиційного клімату. У зв'язку з цим, стає вкрай актуальною необхідність вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємства.

Воно має надзвичайно важливе значення для його стабільного функціонування та розвитку. Фінансова безпека забезпечує захист підприємства від різноманітних загроз, таких як економічні кризи, непередбачувані зміни ринкових умов, шахрайство та інші ризики, які можуть негативно вплинути на фінансовий стан. Ефективне управління цими аспектами дозволяє мінімізувати втрати і підтримувати стабільний грошовий потік, що є необхідним для нормального функціонування підприємства.

Однією з ключових складових управління фінансовою безпекою є прогнозування та аналіз ризиків. Це включає виявлення потенційних загроз і оцінку їхнього впливу на підприємство. Завдяки цьому керівництво може розробляти стратегії та механізми для запобігання або мінімізації негативних наслідків. Наприклад, страхування ризиків, диверсифікація інвестицій, оптимізація витрат та розробка антикризових планів є важливими інструментами, що допомагають підприємству бути готовим до непередбачених обставин.

Ще одним аспектом управління фінансовою безпекою є забезпечення прозорості та контролю за фінансовими операціями. Це включає регулярний моніторинг і аудит фінансових процесів, що дозволяє своєчасно виявляти та виправляти помилки, запобігати шахрайству та зловживанням. Прозорість фінансової діяльності сприяє підвищенню довіри з боку інвесторів, кредиторів

та інших зацікавлених сторін, що, в свою чергу, покращує доступ до фінансових ресурсів та зміцнює позиції підприємства на ринку.

Таким чином, управління фінансовою безпекою є необхідною умовою для забезпечення стійкості та конкурентоспроможності підприємства. Це комплексний процес, що вимагає систематичного підходу, аналітичного мислення та оперативного реагування на зміни в зовнішньому та внутрішньому середовищі. Підприємства, які успішно реалізують стратегії фінансової безпеки, отримують значні переваги, включаючи зниження ризиків, стабільне фінансове становище та довгострокове процвітання.

Стан дослідженості проблеми. Теорію фінансової безпеки досліджували такі зарубіжні вчені, як: M. de Goede, A. Kwilinski, S. Athanasoulis, R.J. Shiller, R.A. Jarrow, S.M. Turnbull, а також вітчизняні – Т. Меліхова, С. Мельник, І. Бланк, В. Делас, О. Амосов, І. Котьякалова–Литвин, О. Лиса, Є. Поліщук, А. Івашенко, О. Журавка, Є. Бондаренко та ін. Однак, науковці ще не досягли одностайності щодо визначення сутності фінансової безпеки підприємства, тому необхідні подальші дослідження для уточнення понять економічної та фінансової безпеки підприємства.

Мета дослідження – проаналізувати сутність системи управління фінансової безпеки підприємства та розробити систему заходів щодо її удосконалення на прикладі ТОВ «Ендейвер».

Для цього необхідно:

- 1) проаналізувати теоретичну сутність управління фінансової безпеки підприємства;
- 2) виокремити та розглянути методичні підходи щодо управління фінансової безпеки підприємства та запобігання інвестиційним ризикам;
- 3) проаналізувати діяльність підприємства та розглянути діючу систему управління фінансової безпеки підприємства ТОВ «Ендейвер»;
- 4) визначити та обґрунтувати шляхи вдосконалення системи управління фінансової безпеки підприємства.

Об'єктом дослідження: фінансова діяльність підприємства ТОВ «Ендейвер».

Предмет дослідження: організація роботи підприємства щодо запобігання управління фінансовою безпекою підприємства.

Для досягнення мети в магістерській роботі були використані наступні **МЕТОДИ:** діалектичний метод пізнання та теоретичного узагальнення; аналіз і синтез; індукція і дедукція; методи порівняльного економічного аналізу для забезпечення достовірності висновків та рекомендацій; графічні та табличні методи для наочного представлення результатів дослідження; абстрактно–логічний метод для формулювання мети та завдань дослідження. Також застосовувалися системний підхід, групування та порівняння.

Інформаційна база. Інформаційною базою дослідження є наукові, науково–популярні економічні та періодичні видання, закони Верховної Ради України, розпорядження та постанови Кабінету Міністрів України, статут та дані фінансової звітності досліджуваного підприємства ТОВ «Ендейвер», ChatGPT 3,5. Базою для магістерської роботи обрано підприємство ТОВ «Ендейвер». Для розрахунків та отримання якісних розрахункових даних використовувалися бази даних підприємства.

База дослідження: Товариство з обмеженою відповідальністю «Ендейвер» (Limited liability company “Endevour”), код ЄДРПО 37306380. **Види діяльності:** основний: 46.63 Оптова торгівля машинами й устаткуванням для добувної промисловості та будівництва; додаткові: виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення, н.в.і.у., надання допоміжних послуг у сфері добування нафти та природного газу, діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах, технічні випробування та дослідження, ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення.

Наукова новизна та практична значимість отриманих результатів. Вивчено теоретичні та практичні аспекти теми дослідження, проаналізовано

сутність системи управління фінансовою безпекою підприємства та розроблено систему заходів щодо її удосконалення на прикладі ТОВ «Ендейвер».

Структура та обсяг магістерської роботи. Магістерська робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що налічує 51 найменування. Основний зміст магістерської роботи представлено на 66 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДґРУНТЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття та складові фінансової безпеки підприємства

Первісне поняття економічної та фінансової безпеки, яке на початку 90-х років минулого століття асоціювалося із захистом комерційної таємниці та інших секретів підприємства, з розвитком ринкових відносин поступово набуло іншого змісту. Для забезпечення стабільного соціально-економічного зростання та розвитку економіки України необхідно вирішити низку нагальних проблем, серед яких однією з основних є підвищення ефективності управління фінансовою безпекою суб'єктів господарювання. [Error: Reference source not found, с. 76].

І. Сосновська виділяє шість основних етапів історичного розвитку цього поняття в Україні [Error: Reference source not found]: «на першому етапі поняття розглядалось як забезпечення умов збереження комерційних таємниць підприємства, інтелектуальної власності і взагалі інформації як найціннішого товару. Перший етап тривав з 1991 року по 1997 рік. Вважалось, що загрози економічній безпеці підприємства виникали з боку персоналу підприємства, який міг розголосити його комерційну таємницю. Таке трактування поняття «економічна безпека підприємства» мало свої недоліки, основний з яких – його надмірна «економічність». Тобто, не враховувались жодні інші можливі загрози, що виникали зі сторони внутрішнього і зовнішнього середовищ підприємства.»

На другому етапі розвитку поняття «економічна безпека підприємства» стало розглядатися вплив зовнішнього середовища на його діяльність. Держава, яка регулює майже всі аспекти діяльності підприємства в різних формах, почала виступати найбільшим генератором загроз. Недоліками трактування цього поняття на другому етапі були: незрозумілість джерел виникнення загроз економічній безпеці підприємства та недостатнє врахування впливу внутрішнього середовища на економічну безпеку підприємства. Цей етап тривав з 1998 по 1999 рік [Error: Reference source not found].

Третій етап розвитку поняття «економічна безпека підприємства» розпочався у 1999 році і тривав до 2001 року. На цьому етапі економічна безпека підприємства розглядалася з точки зору окремих аспектів, і вважалося, що загрози виникають залежно від конкретного вузького профілю. Основним недоліком цього підходу було різне розуміння економічної безпеки підприємства, залежно від специфіки його діяльності [Error: Reference source not found].

Паралельно з третім етапом у 1999 році розпочався четвертий етап, який тривав до 2002 року. Головною характеристикою цього етапу було виділення функціональних складових економічної безпеки підприємства, причому загрози почали розділяти на зовнішні та внутрішні відповідно до кожної складової. Однак, цей етап мав свої недоліки, зокрема, акцентування на пристосуванні до умов, які не мали значного негативного впливу на діяльність підприємства [Error: Reference source not found].

З 2002 до 2005 року тривав п'ятий етап розвитку поняття «економічна безпека підприємства». На цьому етапі економічна безпека почала ототожнюватися з ефективним функціонуванням підприємства в умовах ризику, де основними джерелами небезпеки стали негативні впливи та виклики з боку зовнішнього середовища [Error: Reference source not found].

На п'ятому етапі не розглядаються перспективи розвитку підприємства, і поняття «економічна безпека підприємства» ототожнюється з поняттям «адаптація» [Error: Reference source not found].

Шостий етап розвитку цього поняття розпочався у 2005 році і триває до сьогодні. Його особливістю є розгляд економічної безпеки підприємства з урахуванням його галузевої належності, а загрози економічній безпеці аналізуються як із зовнішнього, так і внутрішнього середовища функціонування підприємства. Таким чином, еволюція поняття «економічна безпека підприємства» пройшла через шість етапів розвитку і нині враховує галузеву специфіку підприємства [Error: Reference source not found].

Розширення або оновлення виробництва та впровадження нових технологій вимагає грамотного управління фінансовою безпекою підприємства, а також управління інвестиційною діяльністю для мінімізації ризиків діяльності підприємства. Ефективним інструментом для управління фінансовою безпекою підприємства та інвестиційними ризиками підприємства, а отже, і для їхньої мінімізації, є система управління ризиками. Інтеграція цієї системи у загальну систему управління підприємством є доцільною, оскільки виконання функції управління інвестиційними ризиками потребує значних ресурсів, таких як час і організаційні зусилля [Error: Reference source not found, с. 30].

Оскільки систему управління ризиками доцільно інтегрувати в систему управління підприємством, вона також охоплює три рівні управління: стратегічний, тактичний та оперативний, і тісно пов'язана з економічною безпекою підприємства. Таким чином, система функціонує на трьох рівнях відповідно до цілей управління. Вхідними параметрами системи є інформація про конкурентне середовище, зовнішні та внутрішні чинники, які безпосередньо або опосередковано впливають на можливість досягнення поставлених цілей. На стратегічному рівні управління система ризик-менеджменту відповідає за оптимізацію ресурсних потоків та взаємодію підприємства з ринковими суб'єктами в умовах невизначеного зовнішнього середовища [Error: Reference source not found, с. 27].

Світова економіка перебуває у безладі [Error: Reference source not found, с. 12]. Як слушно зазначає С. Мельник «українська економіка переживає не найкращі часи і потребує суттєвих змін, які дали би змогу поліпшити умови функціонування для всіх типів підприємств, незалежно від сфери господарської діяльності. Кожного дня вітчизняні підприємства зіштовхуються зі значною кількістю різноманітних дестабілізуючих факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, які негативно впливають на рівень їх безпеки. Питання забезпечення безпеки полягає не лише у фізичному захисті майна, а насамперед у формуванні безпечних умов стабільного функціонування та досягнення економічних інтересів. Нові виклики, пов'язані з нестабільністю світового

економічного простору та продовження трансформаційних процесів у національній економіці, мотивують до активізації наукових досліджень у сфері забезпечення економічної безпеки підприємства, які безпосередньо пов'язані із необхідністю розгляду її фінансової складової. Фінансова безпека підприємства вже давно стала окремою категорією зі своїми складовими елементами і напрямками дослідження. Попри це, її наукове дослідження неможливе без розгляду таких базових понять як вищезгадані «безпека» та «економічна безпека» відповідно» [Error: Reference source not found, с. 8].

Т. Меліхова на підставі аналізу наукової літератури стверджує, що «економічна безпека включає певну кількість складових, дослідження яких перебуває у центрі уваги науковців. Наприклад, І. Мойсеєнко та О. Марченко виокремлюють шість складових економічної безпеки підприємства: фінансову, кадрову, техніко–технологічну, інформаційну, матеріально–сировинну, ринкову. Водночас І. Троц виокремлює вже сім складових економічної безпеки підприємства: фінансову, кадрову, техніко–технологічну, силову, інтелектуальну, політико–правову. Варто зазначити, що у більшості авторів набір складових економічної безпеки характеризується, переважно, подібними складовими, але в окремих випадках трапляються позиції, які відрізняються врахуванням галузевих особливостей та специфікою фінансово–господарської діяльності окремих підприємств» [Error: Reference source not found]. Наприклад, Р. Скриньковський виокремив маркетингову складову економічної безпеки підприємства.

До основних складових економічної безпеки підприємства Судакова О.І., Гречко Д.В., Шкурупій А.В. відносять: фінансову (досягнення найбільш ефективного використання ресурсів), політико–правову (дотримання чинного законодавства, всебічне правове забезпечення правової діяльності підприємства), інтелектуальну та кадрову (збереження і розвиток інтелектуального потенціалу підприємства, ефективне управління персоналом), техніко–технологічну (ступінь відповідності застосованих на підприємстві технологій сучасним світовим аналогам за умови оптимізації витрат ресурсів),

інформаційну (ефективне інформаційно-аналітичне забезпечення господарської діяльності підприємства), екологічну (дотримання чинних екологічних норм), силову (забезпечення фізичної безпеки працівників підприємства) складові.

Багато авторів мають подібну думку та поділяють економічну безпеку підприємства на різноманітні функціональні складові: фінансову, ринкову, кадрову, технічну, технологічну, екологічну, правову, інформаційну, військову, інтелектуальну, виробничу, ресурсну, соціальну, політичну, енергетичну, техногенну, інноваційну.

Також деякі автори об'єднують існуючі складові в однорідні групи та виділяють підгрупи: соціально-економічну, техніко-технологічну, політико-правову, тактичну безпеку (виробничо-технічна, інтелектуально-кадрова, комерційна) та стратегічну безпеку (ринкова, соціальна, інноваційно-технологічна, сировинна та енергетична; екологічна).

Із дослідженого матеріалу видно, що деякі складові мають різну назву, але суть однакову, наприклад, силова та військова, ресурсна та сировинна тощо. Тобто, кожна складова має такі властиві характеристики: окремий зміст; власні критерії віднесення до неї; функцію, яку вона виконує у загальній системі показників, способи забезпечення захисту від загроз [Error: Reference source not found, с. 24–26].

Як висновок можна зазначити, що на основі проведеного аналізу основних поглядів щодо структури складових економічної безпеки підприємства, варто зазначити, що майже всі науковці виділяють фінансову складову. [Error: Reference source not found, с. 18].

Поняття «фінансова безпека» як самостійний об'єкт управління є відносно новим і було введено в науковий обіг лише в останнє десятиліття. Воно комплексно та детально розглядається сучасними дослідниками на макрорівні в контексті більш загальних категорій, таких як «національна безпека» або «економічна безпека країни». [Error: Reference source not found, с. 77].

Як відзначають науковці аналіз публікацій свідчить про значні напрацювання дослідників, різноманітність наукових підходів, концепцій та певних теорій стосовно визначення сутності поняття «фінансова безпека» та її забезпечення. Завдання підвищення фінансової безпеки підприємств з'явилися в полі зору таких учених, як Арєф'єва О. В., Барановський О. І., Бланк І. О., Горячева К. С., Ляшенко О. М., Козаченко Г. В., Покропивний С. Ф., Судакова О. І. та інших. Існуюче різноманіття трактувань фінансової безпеки підприємства свідчить про важливість і складність цієї проблеми, а також про незавершеність розробки теоретико-методологічного базису економічної науки. З метою вивчення багатоаспектності та обґрунтування концептуальної суті проведемо детальніше дослідження підходів до визначення «фінансова безпека підприємства».

Т. Меліхова дослідила різні наукові підходи до визначення фінансової безпеки підприємства та дійшла висновку, що вони: «умовно поділяють на такі групи:

- 1) фінансова безпека підприємства як складова економічної безпеки підприємства з відповідними інструментами управління нею;
- 2) фінансова безпека підприємства як самостійний об'єкт управління, здатність останнього ефективно використовувати свій ресурсний потенціал;
- 3) фінансова безпека підприємства як стан (ресурсів, діяльності, фінансових інтересів, захищеності тощо), який характеризується відповідною стійкістю до зовнішніх і внутрішніх загроз;
- 4) фінансова безпека підприємства як діяльність з управління ризиками;
- 5) фінансова безпека підприємства як процес (процес забезпечення стабільності його функціонування, фінансової рівноваги; процес досягнення певного стану тощо);
- 6) фінансова безпека підприємства як система (забезпечення фінансовими ресурсами; збалансований стан елементів та підсистем);

7) фінансова безпека підприємства як комплекс заходів, методів і засобів по захисту економічних (фінансових) інтересів» [Error: Reference source not found, с. 15].

Поряд з цим С. Мельник виділяє дещо інші підходи до визначення поняття «економічна безпека підприємства» [Error: Reference source not found, с. 17]:

1) ресурсно–функціональний, що акцентує увагу на ресурсному забезпеченні підприємства та можливостях запобігати внутрішнім та зовнішнім загрозам;

2) конкурентний, що зосереджує увагу саме на конкурентних перевагах підприємства;

3) захисний за цього підходу основними елементами виступають захисні можливості підприємства;

4) гармонізаційний підхід, що підкреслює, що ключовою умовою забезпечення економічної безпеки є узгодження інтересів підприємства з інтересами інших суб'єктів господарювання;

5) стійкісний, що акцентує увагу на забезпеченні фінансової стійкості;

6) інформаційний, в якому обґрунтовується особлива важливість інформаційного забезпечення в процесі гарантування економічної безпеки підприємства;

7) фінансовий, у якому акцентують увагу на використанні фінансових ресурсів та підвищенні ключових фінансових показників;

8) цільовий передбачає досягнення певної мети та цілей, як стратегічних, так і тактичних;

9) комплексний, що акцентує увагу на важливості врахування підходів у процесі забезпечення економічної безпеки підприємства.

Виходячи із такого різноманіття підходів можна констатувати, що фінансова безпека підприємства є складним поняттям, яке більше пов'язане з впливом зовнішнього середовища та суб'єктами, з якими підприємство взаємодіє, ніж з його внутрішнім станом. Тому точніше стверджувати, що

фінансова безпека підприємства відображає узгодженість і збалансованість інтересів підприємства та зовнішніх суб'єктів. З цієї точки зору, фінансова безпека підприємства може розглядатися як практичне втілення теорії ресурсної взаємозалежності, згідно з якою підприємство повинно враховувати не лише свої інтереси, але й інтереси партнерів, які можуть бути дуже різноманітними. Дослідження поняття фінансової безпеки підприємства передбачається з точки зору узгодження інтересів підприємства та суб'єктів зовнішнього середовища, з якими воно взаємодіє. [Error: Reference source not found, с. 78].

Необхідно також наголосити, що система фінансової безпеки підприємства не може бути шаблонною: вона має бути унікальною для кожного підприємства, враховуючи його специфічні особливості, такі як рівень розвитку, структура, розмір, виробничий потенціал та ефективність його використання. Система безпеки підприємства повинна бути незалежною та відокремленою від подібних систем інших виробничих одиниць. Вона повинна бути комплексною, оскільки лише комплексний підхід може забезпечити необхідну надійність безпеки підприємства. Однак, головним критерієм є дієвість та ефективність фінансової безпеки, оскільки унікальність, самостійність та комплексність системи не гарантують її ефективної роботи. [Error: Reference source not found, с. 235].

Погоджуємось із О. Амосовим, який зазначає, що «поняття фінансової безпеки підприємства є комплексним і зачіпає практично всі функціональні сфери діяльності підприємства, і при оцінці фінансової безпеки ряд положень оцінки перетинається з окремими видами діяльності підприємства. Це стосується, перш за все, формулювання стратегічних інтересів підприємства та їх кількісної інтерпретації. Ці положення оцінки фінансової безпеки зачіпають область стратегічного управління підприємством, і якщо на підприємстві розроблені і прийняті до реалізації відповідні функціональні стратегії (інноваційна, ресурсна, інвестиційна, маркетингова), то їхні цілі повинні кореспондуватися з формулюванням стратегічних інтересів підприємства в розглянутій функціональній галузі діяльності, а показники, що характеризують

цілі стратегії, повинні відповідати кількісній оцінці стратегічних інтересів підприємства. Встановлення такої відповідності є дуже важливим, оскільки саме з його допомогою забезпечується єдність методичної бази організації управління підприємством» [Error: Reference source not found, с. 77–78].

Безумовно говорячи про систему економічної безпеки підприємства необхідно проаналізувати до яких загроз схильне підприємство як комплексний економічний та юридичний механізм.

На нашу думку, найбільш повна класифікація загроз економічній безпеці підприємства наведена Т. Меліховою [Error: Reference source not found, с. 16]:

Рис. 1. Класифікація загроз безпеки підприємства (за Т. Меліховою) [Error: Reference source not found, с. 16].

Фінансова безпека в значній мірі залежить від правильно розробленої стратегії щодо запобігання інвестиційним ризикам. Зростання нестабільності та кількості загроз у сучасному світі, таких як нестабільність фінансових ринків,

волатильність цін на основні активи та ресурси, військові конфлікти, зробило проблему безпеки надзвичайно актуальною. За цих умов держави, регіони та компанії потребують принципово нових підходів до забезпечення безпеки. Фінансова безпека є однією з ключових підсистем безпеки. Проблеми забезпечення безпеки підприємств, зокрема фінансової безпеки, є досить новими і маловивченими. Саме тому важливо дослідити сутність поняття фінансової безпеки підприємства, її завдання та концепцію управління фінансовою безпекою. Також має велике значення вивчення систем аналізу фінансової безпеки на підприємстві. Ефективність суб'єктів господарювання визначається передусім станом їх фінансів, що робить питання дотримання фінансової безпеки основним компонентом системи економічної безпеки підприємства [Error: Reference source not found, с. 83].

Протягом останніх років значно зросла роль створення системи фінансової безпеки на всіх рівнях: макроекономічної безпеки, безпеки підприємств різних галузей і безпеки домогосподарств. Ця проблема залишається однією з основних і найбільш актуальних за нинішніх нестабільних умов української економіки в умовах воєнного стану. З одного боку, всі усвідомлюють важливість і необхідність забезпечення фінансової безпеки, а з іншого боку, багато її аспектів залишаються на межі комплексного системного розуміння та ефективної практичної реалізації. Фінансова безпека підприємств сьогодні є об'єктом постійної та пильної уваги власників і вищого керівництва. Загрози проявляються у недовірі інвесторів та вкладників до фінансової системи і системи управління бізнесом, а також у консервативній політиці підприємців щодо використання фінансових та страхових можливостей українського ринку. [Error: Reference source not found, с. 120].

Макроекономічними загрозами фінансовій безпеці підприємств є: обмеженість інфраструктури інвестиційного ринку через його нерівномірний та нестабільний розвиток, що характеризується відсутністю різноманітних розвинених кредитно-фінансових інститутів, низькою диверсифікацією ринку та нестабільністю законодавства. Це перешкоджає формуванню механізму

ринкової конкуренції в економічній сфері для обліку та аналізу ризиків з боку держави і суб'єктів господарювання загалом. Серед найважливіших мікроекономічних факторів на рівні конкретного підприємства можна виділити некомпетентну та недбалу політику щодо реалізації системи фінансової безпеки з боку управлінського персоналу та фахівців різних підрозділів [Error: Reference source not found, с. 113].

Варто погодитись із С. Мельником, що «під економічною безпекою підприємства слід розуміти такий його стан, при якому забезпечується захищеність кожного елементу та складової через ефективне використання ресурсів та застосування відповідних механізмів протидії/адаптації негативному впливу зовнішніх і внутрішніх загроз» [Error: Reference source not found, с. 18].

Т. Меліхова пропонує авторське визначення цього терміну. Так, «економічна безпека підприємства – це оптимальна організація роботи служби економічної безпеки на підприємстві, яка забезпечує надійний захист його діяльності від зовнішніх та внутрішніх загроз, підтримує високий рівень економічної незалежності підприємства від впливу непередбачених обставин для попередження збитку, дає змогу миттєво прийняти рішення для пристосовування роботи підприємства у разі непередбачуваних змін навколишнього середовища, запобігає небажаним наслідкам та дозволяє ефективно використовувати наявні на підприємстві ресурси для підвищення рівня фінансового стану, а також забезпечення подальшого розвитку бізнесу через досягнення стратегічних цілей» [Error: Reference source not found, с. 24].

На нашу думку, найбільш обґрунтованим та комплексним є визначення фінансової безпеки підприємства, що наведене О. Амосовим. Так, автор пропонує розглядати фінансову безпеку підприємства «як міру гармонізації в часі і просторі економічних інтересів підприємства з інтересами пов'язаних з ним суб'єктів зовнішнього середовища, що діють поза межами підприємства. Таке розуміння фінансової безпеки підприємства не суперечить уже зробленій спробі визначити це поняття, оскільки так само, як і всі ці спроби, виходить з визнання значного, якщо не сказати більшого – визначального, впливу

зовнішнього середовища на діяльність підприємства. Принциповою відмінністю запропонованого розуміння фінансової безпеки підприємства є визнання неможливості повністю захистити діяльність підприємства від негативного впливу зовнішнього середовища в силу того, що підприємство здійснює свою діяльність у цьому зовнішньому середовищі і поза ним його діяльність неможлива, а також визнання позитивного впливу зовнішнього середовища» [Error: Reference source not found, с. 78].

Фінансова безпека підприємства як основний елемент його економічної безпеки являє собою складну систему, в основі якої лежать фінансові інтереси підприємства. У системі фінансових інтересів підприємства найбільш значущим є його стабільне функціонування, що забезпечується стійким фінансовим станом, нівелюванням негативних впливів, збільшенням прибутку та подальшим розвитком його діяльності [Error: Reference source not found, с. 27].

З наведеного розуміння фінансової безпеки підприємства як міри гармонізації інтересів підприємства з інтересами пов'язаних з ним суб'єктів зовнішнього середовища випливає, що необхідно дослідити зміст базового поняття фінансової безпеки – поняття "інтереси підприємства", а також критерій дотримання цих інтересів. Виходячи зі значення слова "інтерес", яке визначається як користь, вигода, прибуток, можна розглядати інтереси підприємства як його взаємодію із суб'єктами зовнішнього середовища, що здійснюється постійно або протягом певного періоду, примусово або за вибором підприємства, результати якої забезпечують отримання прибутку.

Інтереси підприємства невід'ємні від їх суб'єктів, оскільки інтереси підприємства – це персоніфікована категорія. Інтересів загалом не існує, тому необхідно виділити суб'єкти інтересів підприємства. Персоніфікація суб'єктів інтересів підприємства обумовлена такими факторами, як форма власності на засоби виробництва, організаційно-правова форма діяльності підприємства і вид інтересів. Відповідно до цих факторів, ієрархія суб'єктів інтересів підприємства може виглядати так: власник засобів виробництва, керівництво

підприємства, управлінська команда і персонал підприємства. У цій ієрархії домінуючі позиції належать власнику засобів виробництва і керівництву підприємства. Така ієрархія справедлива для випадків, коли власник засобів виробництва або керівництво підприємства здійснюють контроль над діяльністю підприємства, тобто є контролюючими суб'єктами. Контроль над підприємством розглядається як форма реалізації економічної влади конкретної особи або групи осіб і ґрунтується на таких економічних категоріях, як власність, влада і право розпорядження доходами підприємства. [Eggor: Reference source not found, с. 79].

Як висновок можна зазначити, що забезпечення фінансової безпеки підприємства є ключовим чинником його стабільного розвитку та конкурентоспроможності в умовах сучасного ринкового середовища.

Аналіз теоретичних підходів до управління фінансовою безпекою підприємства дозволяє визначити основні загрози та ризики, які можуть негативно впливати на фінансову стійкість підприємства. Теоретичне та практичне вивчення проблеми фінансової безпеки підприємства дозволяє розроблено комплексну систему управління фінансовою безпекою, яка включає інструменти для оцінки та мінімізації ризиків, а також механізми контролю та моніторингу фінансових показників.

Інтеграція системи управління фінансовою безпекою у загальну систему управління підприємством є необхідною умовою для забезпечення його стійкого розвитку.

1.2. Механізм забезпечення та управління економічною безпекою підприємств та його принципи

Під системою забезпечення фінансової безпеки підприємства як основного елемента економічної безпеки Сметанюк О.А. бачить «сукупність елементів, які мають функціональне призначення, ієрархічно взаємопов'язані між собою та спрямовані на досягнення певного рівня його безпеки в певний інтервал часу шляхом досягнення певних рівнів фінансової стабільності та фінансових переваг. Також, на думку дослідниці, для можливості передбачення ризиків повинна існувати система органів управління, що мають проводити діагностику стану підприємства, прогнозувати можливі загрози та проводити низку заходів із забезпечення стабільності фінансової системи зокрема та безпеки підприємства в цілому» [Error: Reference source not found, с. 193–194].

Вівчар О.І. наголошує, що «забезпечення належного рівня безпеки бізнесу є однією із фундаментальних засад підтримання його життєздатності в умовах динамічного економічного середовища. Дослідниця роз'яснює, що безпека бізнесу є основою збереження стійких конкурентних позицій підприємства, передумова ефективного його функціонування та стабільного розвитку, а управління безпекою є невід'ємним елементом культури ведення бізнесу та його якості. Водночас якість бізнесу визначають основні елементи: економічна ефективність, соціальне спрямування, безпека» [Error: Reference source not found, с. 120].

У науковій літературі існує чимало визначень структури механізму управління безпекою підприємства. Механізм безпеки охоплює сукупність цілей, функцій, принципів та методів, взаємодія яких забезпечує ефективне функціонування системи безпеки. Проте в цьому визначенні бракує акценту на формуванні конкретної організаційної структури, без якої жодна система не може функціонувати. Інші автори включають у механізм економічної безпеки засоби, методи та заходи, сукупність яких дозволяє захистити структурні

підрозділи підприємства, зберегти та ефективно використовувати фінансові, матеріальні та інформаційні ресурси [Error: Reference source not found, с. 245].

Стратегія управління фінансовою безпекою підприємства є невід'ємною частиною загальної стратегії розвитку підприємства, оскільки вона визначає цілі, напрямки, джерела та фінансування. У ній передбачені всі основні напрямки розвитку грошово-кредитної діяльності та фінансових відносин компанії. Для полегшення стратегічного управління запропоновано концептуальну схему розробки та реалізації стратегії управління фінансовою безпекою підприємства. Ця схема відрізняється складністю та повнотою і забезпечує послідовність конкретних етапів. [Error: Reference source not found, с. 42].

Механізм управління фінансовою безпекою підприємства складається з таких компонентів: системи державного правового регулювання фінансової безпеки підприємства, ринкового механізму регулювання фінансової безпеки підприємства, внутрішнього механізму управління фінансовою безпекою підприємства, системи методів управління та системи інструментів управління. Цей підхід є найбільш комплексним, проте в ньому також відсутня організаційна структура управління фінансовою безпекою підприємства [Error: Reference source not found, с. 65].

На нашу думку, найбільш системним і повним є підхід М. Єрмошенка, який відносить до складу механізму управління наступні компоненти: «економічні закономірності, цілі та завдання управління, функції, організаційну структуру, принципи управління, методи управління, управлінський персонал, техніка та технологія управління, критерії оцінки ефективності системи управління» [Error: Reference source not found, с.20]. Використовуючи даний підхід, а також узагальнюючи сутність та склад механізму управління, наведені у наукових працях вітчизняних та зарубіжних учених, до структури механізму управління фінансовою безпекою підприємства слід включити наступні елементи (компоненти): сукупність фінансових інтересів підприємства, функції, принципи та методи управління, організаційна структура, управлінський

персонал, методи та технології управління, фінансові інструменти, критерії оцінки рівня фінансової безпеки.

Таким чином, під механізмом управління фінансовою безпекою підприємства слід розуміти єдність процесу управління та системи управління. У цій єдності міститься діалектичне протиставлення змісту (процесу управління) та форми (структури управління). Фінансові інтереси підприємства на кожному конкретному етапі його діяльності виражаються в місії та цілях підприємства. Вони враховуються при реалізації таких функцій, як програмування (зокрема прогнозування) і планування, що є невід'ємною частиною процесу управління. Тому фінансові інтереси підприємства необхідно враховувати як місію та цілі, що є частиною механізму управління фінансовою безпекою підприємства. Будь-який тип управління ґрунтується на принципах, що відображають об'єктивні закономірності процесу. Набір певних принципів визначає межі процесу управління.

Управління фінансовою безпекою підприємства здійснюється відповідно до таких принципів:

- 1) верховенство економічного законодавства;
- 2) застосування програмно-цільового управління;
- 3) обов'язкове визначення сукупності власних фінансових інтересів підприємства у межах його місії;
- 4) інтеграція підсистеми управління фінансовою безпекою підприємства із загальною системою управління фінансами;
- 5) забезпечення балансу фінансових інтересів товариства, його окремих підрозділів та персоналу;
- 6) взаємна фінансова відповідальність персоналу та керівництва за стан фінансової безпеки підприємства;
- 7) необхідність постійного моніторингу реальних та потенційних загроз;
- 8) дотримання заходів щодо забезпечення фінансової безпеки та стратегії економічного розвитку компанії, її місії;

9) координація реалізації заходів щодо забезпечення фінансової безпеки на підприємстві;

10) необхідність та своєчасність удосконалення системи фінансової безпеки підприємства за потреби;

11) наявність зворотного зв'язку;

12) необхідність організаційно-методичного проектування підсистеми касової безпеки;

13) мінімізація витрат на забезпечення фінансової безпеки підприємства [Error: Reference source not found, с. 18].

С. Мельник визначає механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства, як «систему, що поєднує в собі різноманітні методи, засоби, важелі та інструменти, які застосовуються для протидії та/або адаптації до дії внутрішніх та зовнішніх загроз для досягнення та підтримки фінансової стійкості, стабільності, рівноваги та надійності підприємства. Основні цілі, на які орієнтований процес забезпечення цього виду безпеки, тісно пов'язані з такими поняттями як «фінансова стійкість», «фінансова стабільність», «фінансова рівновага» та «фінансова надійність» [Error: Reference source not found, с. 54–55].

Механізм (система) економічної безпеки та її провідна складова – фінансова безпека, відповідно до тверджень Шликова В.В., включає: «використовувані засоби, методи і заходи, сукупність яких спроможна захистити структурні підрозділи, зберегти й ефективно використовувати фінансові, матеріальні та інформаційні ресурси. Ліпкан В.Л. вважає, що механізм безпеки (будь-якої) включає сукупність цілей, функцій, принципів і методів, взаємодія яких забезпечує ефективне функціонування системи безпеки» [Error: Reference source not found, с. 54].

Інші автори визначають механізм управління фінансовою безпекою підприємства як сукупність методів, форм, інструментів, прийомів, важелів, що впливають на її забезпечення. При цьому в структурі механізму мають бути поєднані економічна та безпекова складові організації, планування та контроль

для досягнення найвищого рівня її безпеки від різних загроз [Error: Reference source not found, с. 34]

Автори зазначають, що цей механізм складається з таких взаємопов'язаних елементів [Error: Reference source not found, с. 34–35]:

1) фінансові важелі, які по-перше, включають заохочення для менеджерів за реалізацію ефективних управлінських рішень і систему санкцій за негативні наслідки щодо забезпечення фінансової безпеки. По-друге, загальні елементи, що визначають рівень фінансової безпеки: прибуток або збиток, дохід, ціна, вклади, амортизаційні відрахування, валютний курс, дивіденди, відсоткові ставки тощо;

2) методи: фінансового планування, фінансового прогнозування, оптимізації оподаткування, обсягів залучення фінансових ресурсів, розрахунково–конструктивний, балансовий, розрахунок відносних фінансових коефіцієнтів, економіко–статистичний, експертних оцінок тощо;

3) фінансові інструменти забезпечення фінансової безпеки підприємства, що визначають його фінансові відносини, включають: платіжні інструменти (доручення, акредитив та ін.), кредитні інструменти (угоди про кредитування), депозитні інструменти (депозитні сертифікати, угоди), інвестиційні інструменти (акції, паї), інструменти страхування (страхова угода).

4) нормативно–правове забезпечення – сукупність законів, нормативних, інструктивних та методичних документів, які впливають на формування рівня фінансової безпеки підприємства, а отже охоплюють питання забезпечення фінансовими ресурсами, формування фінансових результатів, систему оподаткування відносини між державою та підприємцями, між громадою та бізнесом, суб'єктів підприємницької діяльності між собою, відносини підприємств із фінансово–кредитними установами тощо;

5) інформаційне забезпечення в процесі управління фінансовою безпекою підприємства складають різні дані, які формуються із зовнішніх і внутрішніх джерел інформації. Система показників інформаційного забезпечення управління фінансовою безпекою, що формуються із внутрішніх

джерел, поділяється на три групи: показники фінансової звітності підприємства, показники управлінського обліку підприємства, нормативно–планові показники, що пов'язані з фінансовим розвитком підприємства [Error: Reference source not found, с. 31]. В першу чергу, основою отримання інформації є фінансова звітність підприємства, що складається з: балансу (Звіт про фінансовий стан), форма № 1; звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), форма № 2; звіту про рух грошових коштів, форма № 3; звіту про власний капітал, форма № 4; приміток до фінансової звітності, форма № 5. Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Error: Reference source not found] мета складання фінансової звітності – це надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

Саме оцінка показників, сформованих на основі фінансової звітності, є основою прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо формування фінансової безпеки підприємства.

Хоменко О.А. вважає, що механізм фінансової безпеки підприємства як основа системи економічної безпеки дозволяє: «забезпечити фінансову стійкість, ліквідність, платоспроможність; самостійно розробляти та впроваджувати фінансову стратегію; забезпечити оптимальне залучення та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства та забезпечити достатню фінансову незалежність підприємства» [Error: Reference source not found]. Загалом ми погоджуємося з думкою автора, але також вважаємо, що важливо забезпечити захист підприємства від реальних і потенційних загроз. Ми повністю підтримуємо автора в тому, що механізм забезпечення економічної безпеки підприємства повинен діяти в правовому полі на основі розробленого підприємством нормативного забезпечення. Однак керівництво повинне оперативнo приймати управлінські рішення для запобігання та нейтралізації небезпек, а також контролювати та регулювати всі складові механізму на основі своєчасно отриманої інформації від служби безпеки про наявність реальних та

потенційних загроз у зовнішньому або внутрішньому середовищі [Error: Reference source not found, с. 55].

Досліджуючи настільки комплексне поняття як фінансова безпека підприємства доцільно зосередитись на принципах, на яких він побудований.

Фінансова безпека стає важливим фактором для успішного функціонування підприємства і його конкурентоспроможності в умовах постійних змін та викликів ринкового середовища. Відсутність адекватного управління фінансовими ризиками може призвести до серйозних фінансових проблем і навіть загрожувати існуванню підприємства. Тому вивчення принципів забезпечення фінансової безпеки стає надзвичайно актуальним завданням для керівництва та фахівців в галузі фінансів.

У цьому контексті важливо розглянути основні принципи, на яких ґрунтується система забезпечення фінансової безпеки підприємства. Адекватне розуміння та використання цих принципів дозволяє створити ефективну стратегію управління фінансовими ризиками, забезпечити стійкість та стабільність фінансового стану підприємства та зберегти його конкурентоспроможність в умовах складного економічного середовища. В даний час багато підприємств активно використовують ці принципи для підвищення ефективності своєї фінансової діяльності та забезпечення стійкого розвитку в умовах зростаючих викликів та несприятливих факторів.

Загальноприйнятим еквівалентом слів «основа», «початок», «першоджерело» є слово «принцип», котре отримало свою назву від латинського *principium*, що буквально і перекладається як те, з чого все починається.

Якщо говорити про словникове значення терміна «принцип», то загалом він розкривається як основне, найзагальніше, вихідне положення, засіб, правило, яке визначає природу та соціальну сутність явища, його спрямованість і найсуттєвіші властивості. Або інакше – це основне, вихідне положення якоїсь теорії, вчення, науки, світосприйняття тощо.

При більш послідовному дослідженні принципу його можна розглядати в трьох значеннях:

1) як основне вихідне положення якоїсь теорії, вчення, науки, світогляду, теоретичної програми;

2) як переконання, погляд на речі;

3) як основну особливість в улаштуванні чого–небудь.

З філософської точки зору категорія «принцип» розуміється у двох значеннях: 1) як підстава, з якої слід виходити та якою необхідно керуватися у науковому пізнанні чи практичній діяльності; 2) як внутрішнє переконання людини, яке визначає її ставлення до дійсності, норми поведінки і діяльності. Тобто у другому значенні принцип є синонімом життєвої позиції, переконання індивіда; це нормативно–регулятивний компонент світогляду людини [Error: Reference source not found, с. 47–48].

На думку дослідників, ґрунтовно до питання виокремлення базових принципів механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства підійшли Х. Мандзіновська, А. Штангрет, Я. Котляревський та О. Мельников [Error: Reference source not found, с. 50], які пропонують до таких принципів віднести: системність, інтегрованість, орієнтованість, оптимізацію, гнучкість, результативність, узгодженість, систему постійного моніторингу.

Погоджуємось із С. Мельником, який вважає, що «цей список треба розширити та охарактеризувати ці принципи:

1. Принцип системності передбачає, що механізм забезпечення включає сукупність елементів, які характеризуються взаємозалежністю і дають змогу здійснювати ефективне функціонування.

2. Принцип узгодженості передбачає, що прийняті управлінські рішення мають бути узгоджені між собою та враховувати процес функціонування як системи економічної безпеки загалом, так і загальну стратегію розвитку підприємства.

3. Принцип інтегрованості полягає в тому, що механізм забезпечення фінансової безпеки має бути тісно інтегрований у загальну систему фінансового менеджменту підприємства.

4. Принцип гнучкості передбачає, що всі елементи механізму забезпечення фінансової безпеки мають можливість максимально оперативного пристосовуватися до змін як внутрішнього, так і зовнішнього середовища функціонування підприємства.

5. Принцип самовдосконалення полягає в тому, що механізм забезпечення фінансової безпеки має постійно удосконалюватись і розвиватись, враховуючи зміни у середовищі функціонування та фінансові інтереси підприємства.

6. Принцип орієнтованості передбачає цільову спрямованість механізму забезпечення фінансової безпеки на формування безпечних умов реалізації фінансової стратегії підприємства.

7. Принцип оптимізації вимагає, щоб усі витрати на розроблення та реалізацію механізму забезпечення фінансової безпеки були адекватними та відповідали реальним можливостям та потребам підприємства.

8. Принцип результативності являє собою спроможність побудованого механізму забезпечення фінансової безпеки ефективно досягати поставлених цілей та забезпечувати розвиток підприємства загалом.

9. Принцип постійного моніторингу полягає у тому, щоб розроблений механізм забезпечення дає змогу здійснювати ефективне спостереження за реальними і потенційними загрозами фінансовій безпеці підприємства.

10. Принцип самодостатності передбачає те, що фінансова безпека, хоча і є складовою економічної безпеки, але, внаслідок пріоритетності фінансової сфери у фінансово-господарській діяльності підприємства та характеру об'єктів безпеки, формує повноцінну систему нижчого порядку, яка взаємодіє з іншими функціональними складовими, але має відносно них результуючий характер, тобто реалізація захисних заходів здійснюється відповідно до можливих фінансових наслідків, а вплив окремих загроз оцінюється через можливе

посилення загроз фінансовій безпеці підприємства» [Error: Reference source not found, с. 62–63].

Т. Меліхова за результатами аналізу наукових джерел та окремих думок вчених, на наш погляд, виділяє найбільш повний перелік принципів забезпечення та управління економічної безпеки підприємства [Error: Reference source not found, с. 69–75]:

1) комплексності – передбачає використання системи заходів, яка складається з комплексу узгоджених та пов'язаних між собою дій кожного суб'єкта підрозділу, як забезпечення, так і управління економічною безпекою підприємства, для запобігання та подолання загроз;

2) системності – передбачає, що усі елементи системи, як забезпечення, так і управління економічної безпеки підприємства, мають бути взаємопов'язані та взаємоузгоджені;

3) своєчасності – це розроблена система, як управління, так і забезпечення інформаційними, трудовими, матеріальними, фінансовими ресурсами підприємства для своєчасного виявлення та нейтралізації загроз з метою захисту економічної безпеки підприємства, яка дає змогу швидко пристосовувати його роботу у надзвичайних умовах, ліквідувати наслідки форс-мажорних обставин та відновити роботу підприємства;

4) безперервності – передбачає як безперервність організації системи управління виявлення та нейтралізації загроз з метою захисту економічної безпеки, так і безперервність системи забезпечення потреб у інформаційних, трудових, матеріальних, фінансових ресурсах економічної безпеки підприємства;

5) оперативності – визначає оперативність передачі інформації між підрозділами та швидкість прийняття управлінських рішень щодо виявлення та подолання загроз у системі управління економічною безпекою, а також забезпечення потреб у інформаційних, трудових, матеріальних, фінансових ресурсах економічної безпеки підприємства;

6) плановості – передбачає формування як системи управління, яка спрямована на виявлення та нейтралізацію загроз у майбутньому періоді з метою захисту економічної безпеки, так і системи забезпечення потреб у інформаційних, трудових, матеріальних, фінансових ресурсах економічної безпеки підприємства;

7) економності – це обґрунтованість витрат на систему управління, так і забезпечення економічною безпекою підприємства, тобто розмір витрат не повинен перевищувати рівень їх економічної доцільності;

8) координації – передбачає застосування координації дій суб'єктів економічної безпеки для виявлення та подолання реальних та потенційних внутрішніх та зовнішніх загроз, а також шляхів надходження інформаційних, трудових, матеріальних, фінансових ресурсів для забезпечення потреб економічної безпеки підприємства;

9) взаємодії – передбачає взаємодію всіх внутрішніх суб'єктів і підрозділів, які виконують завдання з захисту майна, виявлення та нейтралізації загроз в системі управління економічної безпеки підприємства;

10) альтернативності – застосування альтернативних варіантів (оптимістичного, вірогідного та песимістичного) як у системі управління захистом та засобами виявлення чи нейтралізації загроз економічної безпеки, так і системи забезпечення інформаційними, трудовими, матеріальними, фінансовими ресурсами потреб економічної безпеки підприємства;

11) ефективності – вибір сучасних методів управління суб'єктами з подолання загроз безпеки для підвищення ефективності економічної безпеки підприємства та досягнення цілей бізнесу, а також найбільш ефективних варіантів забезпечення інформаційними, трудовими, матеріальними, фінансовими ресурсами потреб економічної безпеки підприємства;

12) відповідальності – застосування розробленого порядку відповідальності матеріально-відповідальних осіб та працівників підприємства за завдання шкоди підприємству, розтрату коштів, розповсюдження

конфіденційності інформації, розкрадання майна та матеріалів або невиконання професійних обов'язків;

13) гнучкості – представляє собою систему управління, яка швидко реагує на загрози економічній безпеці підприємства та пристосовує операційну, фінансову та інвестиційну діяльності до мінливого внутрішнього та зовнішнього середовища;

14) диференційованості – встановлення диференційованого підходу до організації управління, виявлення та подолання реальних та потенційних внутрішніх та зовнішніх загроз, а також до забезпечення інформаційними, трудовими, матеріальними, фінансовими ресурсами потреб економічної безпеки підприємства;

15) обґрунтованості – передбачає прийняття обґрунтованих управлінських рішень для виявлення та подолання реальних та потенційних внутрішніх та зовнішніх загроз економічній безпеці підприємства, а також застосування вмотивованих норм для забезпечення інформаційними, трудовими, матеріальними, фінансовими ресурсами потреб економічної безпеки підприємства;

16) об'єктивності – прийняття об'єктивних управлінських рішень у системі управління та забезпечення економічної безпеки підприємства, яка спрямована як на подолання реальних та потенційних загроз, так і задоволення реальних інформаційних, трудових, матеріальних, фінансових потреб у ресурсах;

17) обачності – прийняття зважених управлінських рішень у системі управління та забезпечення економічної безпеки підприємства, яка спрямована як на подолання реальних та потенційних загроз, так і задоволення реальних інформаційних, трудових, матеріальних, фінансових потреб у ресурсах;

18) контролю – передбачає застосування управлінського контролю за суб'єктами економічної безпеки для виявлення та подолання реальних та потенційних внутрішніх і зовнішніх загроз економічній безпеці підприємства;

19) інтегрованості – як система управління, так і забезпечення економічної безпеки підприємства має бути органічно інтегрована у загальну систему менеджменту підприємства;

20) динамічності – системи управління та забезпечення економічної безпеки мають створювати умови для швидкої реакції підприємства на появу реальних та потенційних загроз, надлишок або брак ресурсів та своєчасного прийняття відповідних управлінських рішень;

21) достовірності – система управління економічною безпекою має забезпечувати достовірною інформацією керівництво підприємства про виявлення реальних та потенційних загроз, а система забезпечення інформувати про надлишок або брак ресурсів для визначення реальної оцінки ситуації та прийняття обґрунтованих управлінських рішень для своєчасного їх подолання;

22) оптимальності – досягнення максимальної функціональної ефективності системи управління економічною безпекою підприємства шляхом оптимального забезпечення потреб в інформаційних, трудових, матеріальних, фінансових ресурсах для прийняття відповідних управлінських рішень та подолання реальних та потенційних загроз;

23) зрозумілості – прийняті управлінські рішення або побудовані системи управління та забезпечення економічної безпеки підприємства повинні бути зрозумілими, мати чітко розроблені заходи із зазначенням конкретних відповідальних посадових осіб щодо попередження, виявлення, подолання реальних та потенційних загроз, а також захисту інформаційних, трудових, матеріальних, фінансових ресурсів;

24) компетентності – система як управління, так і забезпечення економічної безпеки підприємства, створена на високому професійному рівні, а всі її суб'єкти володіють високим професіоналізмом;

25) адаптивності – здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності, а також надходження та захист інформаційних, трудових, матеріальних, фінансових ресурсів в умовах, коли працівники підприємства

повинні швидко адаптуватись до надзвичайних умов роботи при виявленні загроз у системі управління та забезпечення економічної безпеки підприємства;

26) системності – створення системи як управління, так і забезпечення економічної безпеки, що забезпечила б системність захищеності всіх об'єктів підприємства від всіх факторів, які впливають на безпеку підприємства;

27) конструктивності – створення конструктивної системи як управління, так і забезпечення економічної безпеки, що забезпечила б відображення реального фінансового стану підприємства та прогнозування перспектив майбутнього з урахуванням всіх факторів, які впливають на його безпеку;

28) стимулювання – розробка дієвої системи стимулів для ефективного використання ресурсного потенціалу, запровадження інноваційних проектів з метою підвищення ефективності як управління, так і забезпечення економічної безпеки підприємства;

29) стримання – розробка дієвої системи штрафів для економного використання ресурсного потенціалу з метою підвищення ефективності як управління, так і забезпечення економічної безпеки підприємства;

30) законності – система як управління, так і забезпечення економічною безпекою підприємства повинна бути побудована на підставі чинного законодавства України та нормативних актів з питань безпеки підприємства, а усі прийняті управлінські рішення повинні мати легітимний характер і не суперечити чинному законодавству;

31) науковості (інноваційний) – система як управління, так і забезпечення економічної безпеки підприємства повинна бути побудована із застосуванням наукового підходу та інновацій.

В умовах зростаючої невизначеності у зміні середовища функціонування українських підприємств, основою процесу забезпечення фінансової безпеки повинен стати механізм, формування якого неможливе без належного теоретичного підґрунтя. Через неможливість використання іноземного досвіду, представники підприємницьких кіл покладаються на власний досвід, що включає навички формування перших систем економічної безпеки, та

посилують співпрацю з науковцями. Поєднання практичного досвіду з теоретичними знаннями сприяє розширенню параметрів функціонування механізму забезпечення фінансової безпеки, який повинен враховувати потребу досягнення та підтримки фінансової стійкості, стабільності, рівноваги і надійності. Крім того, цей механізм є частиною більшої системи забезпечення економічної безпеки та поєднаний із механізмом протидії впливу загроз нижчого рівня. Складність формування такого механізму пов'язана з необхідністю внесення змін до організаційної структури та створенням ресурсного забезпечення для систематичного відстеження змін у впливі ключових зовнішніх та внутрішніх загроз, а також розробки і реалізації захисних заходів. Розроблені методичні засади дозволяють створити такий механізм в умовах конкретного підприємства з незначним коригуванням, яке враховує специфіку фінансово-господарської діяльності та особливості процесу забезпечення фінансової безпеки. [Error: Reference source not found, с. 77].

Таким чином, механізм фінансової безпеки підприємства являє собою систему, яка поєднує різноманітні методи, засоби, важелі та інструменти, що застосовуються для протидії та/або адаптації до впливу внутрішніх і зовнішніх загроз з метою досягнення та підтримання фінансової стійкості, стабільності, рівноваги та надійності підприємства. Основні цілі, на які спрямований процес забезпечення цього виду безпеки, тісно пов'язані з поняттями «фінансова стійкість», «фінансова стабільність», «фінансова рівновага» та «фінансова надійність». Ця система базується на різноманітних принципах.

РОЗДІЛ 2. СИСТЕМА КЛЮЧОВИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ (ЕФЕКТИВНОСТІ) ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Ми живемо в час дезорієнтацій, збаламучення і неясності. Наш діловий світ сповнений диспропорції, непрямолінійності, несподіванок і загадкових явищ [Error: Reference source not found, с. 9].

Різні підприємства обирають різну стратегію на ринку: залучають капітал, зростають прискореними темпами, здійснюють злиття і поглинання [Error: Reference source not found, с. 6]. Також необхідно враховувати особливості українського економічного середовища. Багато років у фіскальному та адміністративному регулюванні нашої економіки існують пострадянські рудименти, які формують переважно вороже ставлення до бізнесу. Щоб функціонувати у таких складних умовах, бізнесу доводиться застосовувати різні форми захисту та методи управління бізнес-ризиками [Error: Reference source not found, с. 15].

Говорячи про економічну фінансову безпеку необхідно розглянути фінансові інтереси підприємства. Поділяємо думку І. Бланка, який під цим поняттям розуміє форму «прояву об'єктивних потреб самого підприємства у сфері його фінансової діяльності, які при цьому є збалансовані з потребами інших суб'єктів фінансових відносин» [Error: Reference source not found, с. 67].

Поділяємо думку С. Мельника, що «під фінансовими інтересами слід розуміти основний мотив діяльності підприємства, який уособлює в собі максимізацію прибутку, зростання ринкової вартості, забезпечення капіталом, захист якого дасть змогу забезпечити фінансову стійкість, стабільність та досягнути фінансової рівноваги і надійності. У цьому визначенні здійснена спроба поєднати аспекти фінансової діяльності та фінансової безпеки підприємства із подальшим удосконаленням управління фінансовою безпекою на українських підприємствах» [Error: Reference source not found, с. 85].

Фінансова безпека є системою кількісних та якісних параметрів фінансового стану підприємства, які комплексно відображають рівень його фінансової захищеності [Error: Reference source not found, с.191]. Незалежно від розміру підприємства та обраної стратегії для ефективного функціонування підприємство повинно відслідковувати ці кількісні та якісні параметри.

Визначення економічної ефективності спрямоване на оцінювання й вибір кращого варіанта з наявних. Оцінювання ефективності містить визначення показників ефективності та порівняння їх з нормативними. Обґрунтування формування системи економічної безпеки включає в себе етапи оцінювання та вибору. Економічне обґрунтування економічної безпеки – це підкріплення доказами відповідності одержаного економічного результату заданому нормативу (критерію), як обмеженню, встановленому інвестором, керівним органом або власником майна [Error: Reference source not found, с. 84].

Оцінювання економічної ефективності господарської діяльності підприємства передбачає оцінку рівня й динаміки абсолютної (загальної) ефективності й використовується для внутрішнього аналізу. Основними завданнями оцінки ефективності є: обґрунтування господарських рішень; вибір найкращого варіанта господарського рішення; виявлення та мобілізації резервів підвищення ефективності господарської діяльності. Система показників ефективності діяльності включає: узагальнюючі показники діяльності; показники ефективності використання персоналу; показники ефективності використання основних і оборотних засобів, нематеріальних активів; показники ефективності використання фінансових ресурсів [Error: Reference source not found, с. 304–305, Error: Reference source not found].

Слід звернути увагу, що ефективність може розглядатися згідно зі стандартами ДСТУ ISO:9000:2015 та ISO:9001:2015 як співвідношення між результатом і використаними ресурсами [Error: Reference source not found; Error: Reference source not found].

Ключові показники ефективності відносяться до методів цільового управління розвитком бізнесу і результатних методик оцінки ефективності, і є

складовою таких концепцій, як управління результативністю (Performance Management), управління за цілями (Management By Objectives), управління за відхиленнями (Management By Exception) тощо. Ці підходи представляють собою відносно новий інструментарій управління підприємством, які, незважаючи на наявність значного і тривалого наукового інтересу, ще не набули достатнього поширення у практичній діяльності суб'єктів господарювання в Україні [Error: Reference source not found, с. 151].

У сучасних економічних умовах управління вартістю (Value-Based Management, VBM) є управлінською інновацією, яка забезпечує ефективний та стійкий розвиток підприємств на довгострокову перспективу. Суть концепції VBM полягає у зосередженні управлінських зусиль на досягненні головної мети функціонування суб'єктів господарювання — максимізації вартості підприємств. Вартість підприємств вважається показником, що надає найбільш повну та достовірну інформацію про результати їх діяльності, порівняно з іншими показниками.

Реалізація концепції VBM передбачає цілеспрямоване управління процесом збільшення вартості підприємств, що призвело до виникнення та використання низки моделей доданої вартості. Найбільш поширеними серед них є: економічна додана вартість (Economic Value Added, EVA), ринкова додана вартість (Market Value Added, MVA), рентабельність інвестицій за грошовими потоками (Cash Flow Return on Investment, CFROI), грошова додана вартість (Cash Value Added, CVA), акціонерна додана вартість (Shareholder Value Added, SVA) та додана вартість для стейкхолдерів (Stakeholder Value Added, STVA).

В умовах існування різних моделей доданої вартості постають питання обґрунтування вибору тієї чи іншої моделі для вартісно-орієнтованого управління підприємствами, а також визначення рівня ефективності використання конкретної моделі в управлінні підприємствами на основі вартісного підходу [Error: Reference source not found, с. 167].

У середині 1980-х років у США сформувався новий підхід до управління, відомий як менеджмент, орієнтований на вартість (Value Based

Management, VBM). Звернення науковців і бізнес-практиків до цієї концепції було зумовлено широким залученням фінансових ресурсів через фондові біржі або інвестиційні фонди шляхом первинного публічного розміщення акцій (Initial Public Offering, IPO). Таким чином, підприємства виводять всю або частину своєї власності у вільний продаж. Відтоді інтегрований фінансовий показник – вартість підприємства – став ключовим стратегічним орієнтиром діяльності.

Ефективне впровадження цього підходу в управління багатьох великих транснаціональних і національних компаній стало можливим завдяки роботі відомих консалтингових фірм. Термін "Value Based Management" вперше був використаний у 1994 році в книзі "Імператив вартості" Дж. Мактаггарта, одного із засновників компанії Marakon Associates, яка спеціалізується на стратегічному та управлінському консалтингу. Розробкою показників вартісно-орієнтованого управління також займалися такі консалтингові компанії, як LEC/Alcar (А. Раппапорт), McKinsey & Company (Т. Коулленд, Т. Коллер, Дж. Муррін), Stern Stewart & Co (Дж. М. Стерн, Дж. Б. Стюарт), Boston Consulting Group (Т. Г. Левіс) та інші. Отже, управління з урахуванням вартісного аспекту є перевіреним та ефективним продуктом управлінського консалтингу [Error: Reference source not found, с. 86].

Грунтовний аналіз існуючих методик розрахунку доданої вартості на підприємстві виконаний Ю. Плетньовою та В. Марченко [Error: Reference source not found, с. 171–173]:

Модель економічної доданої вартості	
1	2
Сутність	характеризує величину вартості, яка додана підприємством протягом операційного періоду. Позитивне значення є індикатором збільшення вартості компанії, негативне – зменшення, EVA=0 – приріст вартості підприємства відсутній.
Розрахунок	$EVA = NOPAT - WACC * IC$ $EVA = (ROIC - WACC) * IC$

<p>Супутні показники</p>	<p>NOPAT (EBI) – чистий операційний прибуток, після сплати податку на прибуток, але до виплати відсотків; $\text{NOPAT (EBI)} = \text{EBIT} * (1 - T) = \text{NI} + i * (1 - T)$, де EBIT – прибуток до сплати відсотків та податків T – ставка податку на прибуток NI – чистий прибуток організації i – витрати на відсотки. ROIC – рентабельність інвестованого капіталу; $\text{ROIC} = \text{NOPAT} / \text{IC}$ WACC – середньозважена вартість капіталу. IC – інвестований капітал; WACC * IC – капітальні витрати</p>
<p>Модель ринкової доданої вартості</p>	
<p>Сутність</p>	<p>критерій створення вартості, що визначає вартість компанії як її сумарну ринкову капіталізацію та ринкову вартість боргів. Центральним критерієм моделі є ринкова капіталізація як критерій добробуту акціонерів. Використовується лише для акціонерних товариств, які здійснюють торгівлю на фондовому ринку.</p>
<p>Розрахунок</p>	<p>$\text{MVA} = \text{MVD} + \text{MC} - \text{TC}$ – у широкому розумінні $\text{MVA} = \text{MV} - \text{IC}$ – в обмеженому розумінні (лише як приріст власного капіталу)</p>
<p>Супутні показники</p>	<p>MVD – ринкова вартість боргу; MC – ринкова капіталізація; TC – величина капіталу; MV – ринкова вартість підприємства.</p>
<p>Модель рентабельності інвестицій за грошовими потоками</p>	
<p>Сутність</p>	<p>критерій результативності діяльності компанії та індикатор створення нової вартості для акціонерів. Модель вимірює відносну величину вартості, створену</p>

	<p>певними інвестиціями, тобто дохідність та результативність інвестицій. Значення показника має бути вищим за ставку середньозважених витрат на капітал.</p>
Розрахунок	$CFROI = CF_{adj} / CI_{adj}$
Супутні показники	<p>CF_{adj} – грошові потоки з урахуванням інфляції; CI_{adj} – інвестиції, скориговані на інфляцію.</p>
	<p>Модель грошової доданої вартості</p>
Сутність	<p>характеризує віддачу від інвестованого капіталу у вигляді грошових потоків з вирахуванням витрат на залучення капіталу та його обслуговування.</p>
Розрахунок	<p>$CVA = CBI_j - NA_0 * WACC$ $CVA = OCF - OCFD$</p>
Супутні показники	<p>CBI_j – чистий грошовий потік до виплати відсотків $CBI_j = EBI_j + Dep_j - ED_j$ NA_0 – чисті активи за первісною вартістю; EBI_j – операційний прибуток; Dep_j – бухгалтерська амортизація; ED_j – економічна амортизація $ED_j = (GFA_j * WACC) / ((1 + WACC)^n - 1)$ $OCF = NS - OpEx - \Delta WC - MI$ GFA – амортизовані необоротні активи у первісній вартості; OCF – фактичний операційний грошовий потік; $OCFD$ – потрібний операційний грошовий потік; NS – чиста виручка від реалізації; $OpEx$ – операційні витрати; ΔWC – приріст оборотних активів; MI – підтримуючі інвестиції.</p>
	<p>Модель акціонерної доданої вартості</p>
Сутність	<p>Критерій оцінки зростання акціонерного капіталу за рахунок визначення зміни вартості підприємства з точки зору акціонерів.</p>
Розрахунок	$SVA = \text{Розрахункова вартість}$

	акціонерного капіталу, що створюється майбутніми інвестиціями – Балансова вартість капіталу
Супутні показники	<p>1) Визначення потоків грошових коштів у межах горизонту планування;</p> <p>2) Встановлення ставки дисконтування (WACC чи вартість власного капіталу за умови розрахунку грошових потоків для власників акціонерного капіталу). Розрахунок суми грошових потоків з урахуванням дисконтування в межах горизонту планування.</p> <p>3) Визначення суми дисконтованих грошових потоків за межами горизонту планування.</p> <p>4) Визначення сумарної дисконтованої вартості грошових потоків – вартість всього капіталу компанії (за умови проведення розрахунку з показником WACC чи вартість акціонерного капіталу, якщо враховувалися грошові потоки власникам акціонерного капіталу).</p> <p>5) Корегування отриманої вартості (наприклад, додавання вартості нефункціонуючих активів, оскільки передбачається, що оцінка приведених грошових потоків визначає вартість тільки функціонуючих активів).</p>

Додана вартість є тільки одним з важливих елементів фінансової безпеки підприємства.

Для оцінки фінансової безпеки підприємства дослідники підкреслюють важливість використання кількісних показників у вигляді збалансованої системи індикаторів [Error: Reference source not found]:

1) управління фінансами, що включає рівень ефективності використання капіталу, рівень прибутковості компанії та загальну ефективність діяльності. Ці показники оцінюють здатність підприємства фінансувати розробку та впровадження інновацій, а також прогнозувати ефективність діяльності після впровадження інновацій у майбутньому;

2) технологічні процеси, які оцінюють рівень готовності технологічного обладнання до розробки та впровадження інновацій, рівень інноваційності технологій, безперервність виробництва, а також динаміку браку та простоїв. Ці показники дозволяють оцінити технологічні аспекти впровадження інновацій та підвищення операційної ефективності;

3) бізнес-процеси, що характеризують рівень організації управління на підприємстві, якість управління логістикою, ефективність цінової політики та наявного асортименту. Вони допомагають оцінити систему управління для підвищення операційної ефективності та прибутковості, а також для налаштування процесів розробки та впровадження інновацій;

4) робота персоналу, яка включає показники продуктивності праці, її ефективності, якості, рівня задоволеності та кваліфікації персоналу. Ці показники оцінюють готовність інтелектуального та робочого людського капіталу до підвищення ефективності роботи;

5) кредитоспроможність підприємства, що дозволяє кредитно-фінансовим установам оцінити можливості надання підприємству кредитного чи фінансового забезпечення. Включає показники фінансової надійності, стійкості та іміджу компанії для оцінки потенційних можливостей отримання фінансових ресурсів.

Дослідники встановили, що в системі оцінки результативності компанії ключову роль відіграє оцінка фінансових індикаторів розвитку, показників прибутковості компанії та їх динаміки [Error: Reference source not found]:

№	Назва показника	Формула для визначення	Стратегічна мета	Стейкхолдери, які можуть використовувати

				дані показники під час побудови системи КРІ
1	Динаміка прибутковості	$ЧП_{t+1}/ЧП_t$	Підвищення ефективності операцій	Підприємства МСБ, Бізнес інкубатори, науково технологічні
2	Динаміка грошового поточку	$ЧГП_{t+1}/ЧГП_t$	Підвищення ефективності операцій	центри, що здійснюють підтримку інноваційної діяльності; Центри
3	Платіжна дисципліна з дебіторської заборгованості	$ВР_{t+1}/ДЗ_{t+1}$	Підвищення ефективності операцій	трансферу технологій, центри колективного доступу до
4	Платіжна дисципліна з кредиторської заборгованості	$ВР_{t+1}/КЗ_{t+1}$	Підвищення ефективності операцій	наукового обладнання, інжинірингові центри, Інноваційні кластери
5	Частка доходу від нових продуктів чи послуг	Діннов./ВР	Підвищення прибутковості	
6	Прибутковість від нових продуктів чи послуг	ОПіннов./ОП	Підвищення прибутковості	
7	Прибутковість одного співробітника (грн/ос)	ЧП/ч	Підвищення прибутковості	
8	Частка неприбуткових клієнтів	Чдеб/Чзаг	Підвищення ефективності операцій	
9	Рівень доходу на одного співробітника	ЧД/ч	Підвищення прибутковості	

10	Середні витрати на клієнта (грн.)	В заг./Чзаг.	Підвищення ефективності операцій	
----	-----------------------------------	--------------	----------------------------------	--

де ЧП – чистий прибуток;

ЧГП – чистий грошовий потік;

ВР – виторг від реалізації;

ДЗ – дебіторська заборгованість;

КЗ – кредиторська заборгованість;

Д іннов. – дохід від інноваційних продуктів чи послуг;

ОП – операційний прибуток;

ОП іннов. – операційний прибуток від інноваційних продуктів чи послуг;

Ч – чисельність працівників;

Ч деб. – чисельність дебіторів серед клієнтів;

Ч заг. – загальна чисельність клієнтів;

ЧД – чистий дохід від реалізації;

В заг. – витрати загальні;

t+1, t – звітний та попередній періоди відповідно.

Окрім зазначених показників показників важливим елементом фінансової безпеки є фінансова стійкість підприємства. Загалом, стійкість підприємства розглядають як основу його стабільності, а також поступового розвитку. Фінансова стійкість є однією з ключових складових загальної стійкості підприємства. Крім того, фінансова стійкість є однією з найважливіших характеристик оцінки фінансового стану підприємства, яка визначає ефективне фінансове управління [Error: Reference source not found, с. 221].

Школьник І. О., Боярко І. М., Дейнека О. В. визначають фінансову стійкість (Financial Stability) як «багатогранне та комплексне поняття, яке характеризується достатньою фінансовою забезпеченістю поточної

господарської діяльності й перспективного розвитку підприємства на основі зростання прибутків і власного капіталу при збереженні нормального рівня платоспроможності та кредитоспроможності» [Error: Reference source not found, с. 120].

Дослідження сучасної літератури у сфері фінансів підприємства і фінансового аналізу дають можливість сформулювати висновки про відсутність єдиного підходу до трактування дефініції «фінансова стійкість підприємства».

В своїх напрацюваннях вчені розглядають це поняття за такими напрямками:

1) як перевищення доходів над витратами, що забезпечить наявність та стабільність джерел фінансування діяльності підприємства та його розвитку;

2) як стан підприємства із мінімальним рівнем фінансового ризику, який пов'язаний зі структурою загального капіталу, що є в розпорядженні підприємства в певний момент часу і суттєво впливає на можливості його розвитку;

3) як здатність підприємства в повному обсязі і у визначені строки виконувати фінансові зобов'язання, тобто ототожнюється з ліквідністю та платоспроможністю [Error: Reference source not found, с. 120].

До ознак забезпечення фінансової стійкості господарюючого суб'єкта відносяться [Error: Reference source not found]:

- 1) забезпеченість підприємства стабільними джерелами фінансування;
- 2) забезпечення оптимальної структури капіталу (активів);
- 3) ефективне формування розподіл та використання фінансових ресурсів підприємства;
- 4) забезпечення необхідного рівня платоспроможності підприємства;
- 5) забезпечення високого рівня рентабельності підприємства;
- 6) безперервність виробничо-збутової діяльності підприємства;
- 7) мінімальний підприємницький ризик.

Отже, фінансова стійкість є одним з компонентів загальної стійкості підприємства та однією з найважливіших характеристик його фінансового

стану. Фінансова стійкість підприємства означає такий стан і структуру фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, який дозволяє виконувати зобов'язання та забезпечувати розширений розвиток на основі зростання прибутку та капіталу без посилення залежності від зовнішніх джерел фінансування. Іншими словами, фінансова стійкість відображає здатність підприємства підтримувати платоспроможність та фінансову рівновагу між власними і залученими фінансовими ресурсами. Тому показники фінансових ресурсів є основою для діагностування фінансової стійкості будь-якого підприємства [Eggor: Reference source not found, с. 224].

Таким чином, фінансові індикатори показників діяльності підприємства є важливими складовими забезпечення його фінансової безпеки. Вони дозволяють керівництву та зацікавленим сторонам оцінювати фінансовий стан, ефективність управління ресурсами, рівень ризиків і загальну стійкість підприємства в умовах нестабільної економіки.

У процесі дослідження було встановлено, що регулярний моніторинг та аналіз фінансових індикаторів, таких як ліквідність, платоспроможність, рентабельність, оборотність активів і власного капіталу, є необхідними для своєчасного виявлення потенційних загроз та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Відстеження цих показників дає змогу підприємству оперативно реагувати на зміни ринкової кон'юнктури, забезпечувати фінансову стабільність та підвищувати конкурентоспроможність.

Важливою складовою фінансової безпеки є інтеграція фінансових індикаторів у систему управління підприємством. Це забезпечує комплексний підхід до фінансового планування, контролю та аналізу, що дозволяє оптимізувати фінансові потоки, знижувати витрати та підвищувати ефективність використання ресурсів. Впровадження сучасних аналітичних інструментів та методик для оцінки фінансових показників сприяє підвищенню якості управлінських рішень і зміцненню фінансової безпеки підприємства.

Таким чином, фінансові індикатори показників діяльності підприємства відіграють ключову роль у забезпеченні його фінансової безпеки. Вони не лише

відображають поточний фінансовий стан, але й дозволяють прогнозувати майбутні тенденції, виявляти ризики та розробляти стратегії для їх мінімізації. Підприємства, які систематично аналізують і використовують фінансові індикатори, здатні ефективно управляти своїми фінансовими ресурсами, забезпечувати стійкий розвиток та зберігати фінансову стабільність у довгостроковій перспективі.

Фінансова стійкість є ключовою складовою фінансової безпеки підприємства, визначаючи його здатність протистояти зовнішнім і внутрішнім викликам та зберігати стабільність в умовах мінливого економічного середовища. Дослідження показало, що забезпечення фінансової стійкості підприємства включає комплекс заходів, спрямованих на оптимізацію фінансових ресурсів, ефективне управління ризиками та підтримку належного рівня ліквідності і платоспроможності.

Ефективне управління фінансовою стійкістю потребує системного підходу, що охоплює як стратегічне, так і оперативне планування. Важливою є інтеграція методів прогнозування, аналізу та контролю, що дозволяє своєчасно виявляти потенційні загрози та приймати відповідні заходи для їх мінімізації. Крім того, підвищення фінансової стійкості сприяє створенню сприятливого інвестиційного клімату, що є важливим для довгострокового розвитку підприємства.

В умовах сучасної економіки, що характеризується високим рівнем невизначеності та ризиків, підприємства повинні постійно вдосконалювати свої підходи до управління фінансовою стійкістю. Використання найкращих практик і сучасних інструментів фінансового менеджменту дозволяє забезпечити високу фінансову безпеку та закласти міцний фундамент для сталого розвитку.

Таким чином, фінансова стійкість є не тільки важливою складовою фінансової безпеки підприємства, але й запорукою його успішного функціонування та розвитку в довгостроковій перспективі. Впровадження комплексного підходу до управління фінансовою стійкістю забезпечує захист

від негативних впливів зовнішнього та внутрішнього середовища, сприяє зростанню фінансових показників та зміцненню конкурентних позицій на ринку.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Організаційно–фінансова характеристика діяльності підприємства ТОВ «Ендейвер»

Ендейвер – це нафтосервісна інжинірингова компанія, яка надає широкий спектр послуг в області буріння, капітального ремонту свердловин та поставки технологічного обладнання [Error: Reference source not found].

Основними видами економічної діяльності підприємства згідно з Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб–підприємців та громадських формувань є: 46.63 – оптова торгівля машинами й устаткуванням для добувної промисловості та будівництва, 28.99 – виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення, н.в.і.у., 09.10 – надання допоміжних послуг у сфері добування нафти та природного газу, 71.12 – діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах. Станом на 01.06.2024 року на підприємстві працює 56 співробітників.

Протягом часу свого існування підприємство надає послуги та виконує роботи для найбільших видобувних та бурових підприємств України та Полтавського регіону: АТ “Укргазвидобування”, ПАТ “Укрнафта”, ПрАТ “Нафтогазвидобування”, СП “Полтавська газонафтова компанія”, ПрАТ “Природні Ресурси”, ТОВ “Нафтогазенергія”, ТОВ “БК Укрбурсервіс” та інші. Основні послуги нашої компанії пов’язані з безаварійним та безпечним веденням робіт при споруджуванні свердловин на нафту і газ: неруйнівний контроль бурового обладнання та інструменту, геолого–технологічні дослідження, спуск обсадних колон та ліквідація негерметичностей.

Підприємство володіє всіма необхідними ліцензіями та дозволами, що дозволяють здійснювати діяльність у сфері підвищеної небезпеки.

Підприємство є учасником системи публічних закупівель «Прозорро»:

Учасник у 210 закупівлях. Переможець у 54 закупівлях на суму 232 700,00 тисяч гривень. Підписано 50 договорів на суму 221 270,00 тисяч гривень. Очікується 1 договір на суму 134 980.00 грн

Протягом своєї діяльності підприємство є прибутковим та сплачує податки до державного та місцевого бюджетів України. Статистика за останні 3 роки:

2021 рік: дохід – 110 634,1 тисяч гривень, прибуток – 4 500,7 тисяч гривень.

2022 рік: дохід – 108 463,9 тисяч гривень, прибуток – 17 500,0 тисяч гривень

2023 рік: дохід – 165 845,3 тисяч гривень, прибуток – 24 224,3 тисяч гривень.

Інформаційною базою оцінки фінансового стану підприємства є: баланс (форма №1); звіт про фінансові результати (форма № 2); дані управлінського обліку; дані статистичної звітності та оперативні дані.

Довідково у додатках до магістерського дослідження наводимо баланс (форма №1); звіт про фінансові результати (форма № 2).

Відповідно до установчих документів компанія є юридичною особою з моменту її реєстрації.

Товариство створюється з метою об'єднання матеріальних, фінансових та інших ресурсів Засновника для здійснення товариством господарської діяльності та отримання прибутку. Підприємство має самостійний баланс, відокремлене майно, і навіть розрахункові та інші рахунки банківських та інших кредитних організаціях на зберігання коштів і всіх видів розрахункових, кредитних та інших касових операцій. Майно підприємства складається з основних засобів та оборотних коштів, а також інших цінностей, вартість яких відбивається на балансі підприємства.

Джерелами формування майна підприємства є: кошти, майно та майнові права, передані йому засновником; кошти, майно та майнові права, отримані внаслідок його господарської діяльності; інші кошти, майно та майнові права.

Підприємство здійснює оперативний та бухгалтерський облік результатів своєї роботи, веде статистичну звітність та подає її в установленому порядку та обов'язі до органів державної статистики відповідно до законодавства України.

3.2. Система управління фінансовою безпекою підприємства

Система управління фінансовою безпекою товариства з обмеженою відповідальністю «Ендейвер» базується на ринковому аналізі, а також врахуванні макро– та мікроекономічних показників.

Ефективність нафтогазової галузі залежить від розвитку забезпечуючих її галузей, у першу чергу, від галузі нафтосервісних послуг. Історично нафтосервісні послуги надавали підрозділи, які знаходились у складі нафтових компаній. Виділення підрозділів у сфері видобутку нафти і газу пов'язано з трендом спеціалізації у нафтодобувній галузі, бажанням нафтогазових компаній скоротити витрати на розробку, впровадження та утримання інноваційного обладнання, проведення геологорозвідувальних робіт та інших високо ризикованих та капіталомістких інвестицій. В Україні на формування сектору ринку протягом останніх 10 років вплинули такі фактори:

Фактори формування нафтосервісного ринку:

1) збройна агресія проти України. Збройна агресія має багатогранний і переважно негативний вплив на ринок нафтосервісних послуг в Україні. Вона створює серйозні виклики для підприємств, знижуючи їхню здатність до ефективного функціонування та розвитку. У цих умовах необхідно розробляти нові стратегії та адаптаційні механізми, щоб зберегти стабільність ринку і забезпечити його відновлення у довгостроковій перспективі.

2) стимулювання ринку державними підприємствами. НАК «Нафтогаз» та АТ «Укргазвидобування» стали локомотивами розвитку ринку сервісних послуг для нафтогазової галузі України. Після того як компанії почали закуповувати сервісні послуги на електронних аукціонах та збільшили

капітальні інвестиції у обладнання, на ринок потягнулися компанії з усього світу, що свідчить про диверсифікацію підрядників як один з головних трендів;

3) впровадження електронної системи публічних закупівель «Прозорро». Головними перевагами якої є економія державних грошей і часу (закупівельникам не потрібно аналізувати всіх постачальників, вони розглядають тільки того, хто зробив кращу пропозицію), прозорість і відкритість, зручність використання, як для постачальників, так і для закупівельників, мобільність, можливість доступу до системи з будь-якої точки країни і без зайвої паперової тяганини. Впровадження електронної системи публічних закупівель «Прозорро» підвищує ефективність закупівель, а також дозволяє сервісним компаніям розуміти свої сильні та слабкі сторони на ринку, аналізувати ємність ринку та перспективи розвитку;

4) прийняття державної програми енергонезалежності та збільшення розміру ринку. Енергетична стратегія України [Error: Reference source not found, Error: Reference source not found] – це документ, який окреслює стратегічні орієнтири розвитку енергетичного комплексу України, ключовим завданням якої є виведення держави на рівень максимальної енергетичної незалежності. Заплановане за програмою збільшення видобутку та виробництва власних енергоресурсів з урахуванням економіки видобування, а також збільшення обсягів енергії та енергопродуктів, видобутих із нетрадиційних і відновлюваних джерел енергії відповідно впливає і на формування та динаміку розвитку ринку нафтосервісних послуг;

5) формування ринкових відносин у нафтогазовій галузі. У зв'язку з цим і збільшення приватних компаній на ринку;

6) прогресивне оподаткування: зниження ренти.

На підставі аналізу наукової літератури адміністрації підприємства рекомендовано ознайомитись із методичними підходами до визначення економічної безпеки підприємств, а саме: підхід на основі аналізу фінансового стану підприємства, прибутково-інвестиційний підхід, тривимірний підхід, ресурсно-функціональний підхід, індикаторноіндексний підхід, індикаторний

підхід, програмно-цільовий підхід, підхід за функціональними складовими економічної безпеки, експертний підхід, матричний підхід, вузько-функціональний підхід, підхід на основі теорії економічних ризиків, бухгалтерський підхід, підхід економіко-математичного моделювання, підхід ймовірності банкрутства підприємства [Error: Reference source not found, с. 172].

Для практичного застосування встановлено, що до основних елементів системи управління фінансовою безпекою підприємства можна віднести такі складові частини: суб'єкти, об'єкти, загрози та ризики [Error: Reference source not found, с. 27].

Будь-яка підприємницька діяльність безпосередньо пов'язана з різного роду ризиками, викликаними невизначеністю ситуації. Невизначеність зазвичай зростає зі збільшенням періоду часу, на який розраховане те чи інше рішення, прийняте підприємцем. Тому вважається, що ризики підприємницької діяльності зростають разом із підвищенням невизначеності ситуації (наявністю багатьох альтернативних варіантів рішення) та тривалістю періоду, протягом якого прийняте рішення впливатиме на діяльність підприємства. До ризиків, що загрожують фінансовій безпеці підприємства, можна віднести:

- ризик втрати ліквідності й платоспроможності;
- ризик втрати фінансової стійкості;
- ризик отримання збитків від підприємницької діяльності (або окремих її видів);
- операційної, інвестиційної чи фінансової діяльності);
- ризик зниження рівня оборотності капіталу;
- інші види ризиків [Error: Reference source not found, с. 62].

Після виділення основних ризиків, встановлено та систематизовано основні загрози для фінансової безпеки підприємства. Так, загрози класифіковано на внутрішні та зовнішні, а також наведено детальний їх перелік [Error: Reference source not found, с. 63]:

Загрози фінансовій безпеці суб'єкта підприємницької діяльності	
Зовнішні	Внутрішні
<ul style="list-style-type: none"> – несприятлива політична ситуація в країні (нестабільність влади, урядові кризи, акти громадської непокори, військові дії, складна криміногенна ситуація, високий рівень корупції та бюрократизму тощо); – несприятлива макроекономічна ситуація в країні (кризові явища в економіці, високий рівень інфляції, нестабільність валютного курсу, поганий прогноз економічної та фінансової ситуації в країні на майбутнє тощо); – несприятливі природні умови, природні катаклізми; – недобросовісна конкуренція на ринку через високий рівень монополізації окремих сфер або наявність ознак олігархічної змови; – нестабільність законодавчої та нормативно-правової бази; – нестабільність податкової, валютної, кредитної та страхової політики; – ускладнений доступ до кредитних ресурсів через їх високу вартість; – брак інвестиційних ресурсів у регіоні, незадовільний рівень інвестиційної активності; – непрогнозована політика НБУ у сфері регулювання кредитного та валютного ринків; – інші зовнішні загрози. 	<ul style="list-style-type: none"> – неефективна організація процесу діяльності; – неефективне управління капіталом підприємства; невиправдано високий рівень кредиторської заборгованості підприємства; – використання морально й фізично застарілого обладнання, в результаті чого підвищується ризик аварійних ситуацій, знижується якість продукції та продуктивність праці; – перебої в роботі підприємства та його окремих підрозділів; – некваліфіковане управління, помилки менеджерів; – відсутність стратегічного планування; – слабка організація маркетингового дослідження ринку; – недосконала цінова політика, що призводить до фінансових втрат; – недосконала логістика поставок; – проблеми зі збутом продукції підприємства внаслідок недиверсифікованості ринків збуту; – низький рівень фінансової дисципліни та, відповідно, рівень ділової репутації підприємства; – несанкціонований доступ конкурентів до інформації, що становить комерційну таємницю підприємства; – інші внутрішні загрози.

Додатково проаналізовано доктринальні джерела та розроблено алгоритм побудови системи показників економічної ефективності економічної безпеки підприємства та її розвитку [Error: Reference source not found]:

Послідовність дій	Використані принципи
1. Розрахунок витрат і результатів господарської діяльності підприємства	Повний розрахунок витрат живої та уречешеної праці
2. Розрахунок витрат і результатів використання системи економічної безпеки підприємства	Врахування всіх результатів даних витрат господарської діяльності
3. Розрахунок показників загальної економічної ефективності системи економічної безпеки підприємства	Відповідність витрат і результатів господарської діяльності у часі
4. Вибір критерію загальної економічної ефективності системи економічної безпеки	Як жод показників економічної ефективності системи економічної безпеки з показниками економічної ефективності економічної безпеки та господарської діяльності
5. Розрахунок показників порівняльної економічної ефективності підвищення рівня економічної безпеки підприємства	Наявність критерію визначення економічної ефективності економічної безпеки
6. Вибір критерію порівняльної економічної ефективності економічної безпеки підприємства	Врахування дій економічних законів
7. Побудова графіка залежності результатів і витрат системи економічної безпеки підприємства від тривалості виробництва	Наявність критерію порівняльної економічної ефективності підвищення рівня економічної безпеки
8. Розрахунок періоду повернення витрат на впровадження системи економічної безпеки підприємства	Повернення не тільки поточною, але й констатуюваної суми витрат на економічну безпеку
9. Розрахунок економічного ефекту від впровадження системи економічної безпеки підприємства та підвищення її рівня	Економічна діяльність впровадження системи економічної безпеки та повернення витрат на впровадження системи економічної безпеки у межах нормативного періоду
10. Розрахунок відношення ефективності економічної безпеки підприємства на економічну ефективність господарської діяльності підприємства	Врахування дії фактора часу
	Як жод показників економічної ефективності системи економічної безпеки, господарської діяльності

Рис. 2. Алгоритм побудови показників економічної ефективності системи економічної безпеки підприємства та її розвиток (за Т. Меліховою)

Відповідно до зазначеного алгоритму на підприємстві побудовано та обраховуються ключові показники ефективності економічної безпеки.

На підставі доктринальних досліджень виявлено коло суб'єктів забезпечення фінансової безпеки. Так, М. Копитко зазначає, що «суб'єкти забезпечення економічної безпеки – це фізичні або юридичні особи, які беруть участь у процесі організації комплексного забезпечення цього виду безпеки на підприємстві. При цьому, авторка зазначає, що з усіх зовнішніх (приватні структури та державні інститути, які надають послуги у сфері забезпечення безпеки; науково-дослідні та навчальні заклади) і внутрішніх (власники; топ-

менеджери; виробничі підрозділи; служба безпеки) суб'єктів, саме служба безпеки підприємства є єдиним, який безпосередньо впливає на всі функціональні складові, зокрема і на фінансову» [Error: Reference source not found, с. 113].

Підприємству рекомендовано постійно моніторити «слабкі сигнали» зменшення ефективності системи економічної безпеки: використання застарілих фінансово-економічних технологій управління, неефективне фінансове планування та управління активами, зниження прибутковості діяльності, зростання дебіторської заборгованості, зниження рівня платоспроможності [Error: Reference source not found, с. 25].

Додатково підприємству запропоновано розглянути взаємозв'язок управління фінансовою діяльністю та управління фінансовою безпекою підприємства [Error: Reference source not found, с. 83]:

Рис. 3. Взаємозв'язок управління фінансовою діяльністю та управління фінансовою безпекою підприємства (за С. Мельником).

Окрему увагу приділено об'єктам фінансової безпеки, які повинні підлягати постійному моніторингу та оцінці. Об'єктами фінансової безпеки

визначено фінансові ресурси підприємства. До власних фінансових ресурсів належать [Error: Reference source not found, с. 86]: статутний капітал, амортизаційні відрахування, резерви, валовий прибуток, кошти від реалізації майна, благодійні внески тощо. Підприємства, які використовують лише власний капітал, характеризуються низькими темпами розвитку та обмеженими можливостями розширення діяльності. Серед основних позикових фінансових ресурсів, що також потребують захисту, можна виділити: банківські кредити, кредиторську заборгованість, бюджетні асигнування, страхові відшкодування тощо. Залучення позикових фінансових ресурсів сприяє зростанню фінансового потенціалу та розширенню можливостей протидії загрозам. Однак ключовою проблемою може бути надмірна величина цих ресурсів, що призводить до зростання фінансових ризиків і зниження фінансової стійкості.

Управління фінансовою безпекою підприємства потребує ресурсного забезпечення, зокрема фінансового. Помилковим є підхід представників підприємницьких кіл, які формують ресурсне забезпечення безпекової діяльності за залишковим принципом. Недостатнє фінансування системи безпеки підприємства, зокрема фінансової безпеки, значно знижує ефективність дій суб'єктів безпеки. Зазвичай мова йде лише про оцінку рівня фінансової безпеки, констатацію факту впливу певних внутрішніх і зовнішніх загроз та визначення фактичних збитків від їх реалізації. Таке управління фінансовою безпекою підприємства є малоефективним і не дозволяє досягти поставлених цілей.

Ресурсне забезпечення, зокрема фінансове, повинно бути обґрунтованим відповідно до специфіки фінансово-господарської діяльності підприємства, рівня агресивності зовнішнього середовища та змін у внутрішньогосподарській діяльності. Пріоритетним має бути не констатація факту та підрахунок збитків, а реалізація превентивних заходів захисту, тобто комплексу управлінських рішень, які дозволять зменшити ймовірність виникнення та посилення негативного впливу будь-якої суттєвої загрози для фінансової безпеки підприємства [Error: Reference source not found, с. 86].

Для практичного впровадження запропоновано мультифакторну модель управління фінансовою безпекою підприємства [Error: Reference source not found, с. 92]:

Рис. 4. Мультифакторна модель управління фінансовою безпекою підприємства
(за С. Мельником)

Можна погодитись із автором, який зазначає, «що формування, реалізація і розвиток системи управління фінансовою безпекою підприємства є тісно взаємопов'язаними між собою процесами, які залежать від значної кількості чинників і потребують злагодженої роботи, яка в кінцевому результаті призведе не лише до досягнення високого рівня фінансової безпеки, але сприятиме ефективності управління економічною безпекою та фінансовою діяльністю підприємства» [Error: Reference source not found, с. 132].

Підприємством проаналізовано та обраховано економічних ефект щодо запровадження заходів фінансової безпеки підприємства. Як висновок можна зазначити, що формування, реалізація і розвиток системи управління фінансовою безпекою підприємства є критично важливими елементами для забезпечення його стійкості та довгострокового успіху. На основі проведеного практичного впровадження можна зробити наступні висновки:

1) для ефективного управління фінансовою безпекою підприємства необхідно застосовувати системний підхід, який включає аналіз всіх аспектів фінансової діяльності та зовнішнього середовища. Це дозволяє виявляти та нейтралізувати потенційні загрози на ранніх етапах, забезпечуючи стабільність фінансових потоків і збереження капіталу;

2) успішна реалізація системи управління фінансовою безпекою передбачає її інтеграцію у загальну стратегію підприємства. Це дозволяє забезпечити узгодженість між фінансовими цілями та оперативними завданнями, а також ефективно розподіляти ресурси для досягнення максимальних результатів;

3) застосування сучасних методик аналізу ризиків, фінансового планування та контролю є ключовим фактором у забезпеченні високого рівня фінансової безпеки. Використання аналітичних інструментів і інформаційних

систем дозволяє підвищити точність прогнозів і оперативність прийняття управлінських рішень.

4) система управління фінансовою безпекою повинна бути динамічною і адаптивною, щоб відповідати швидкозмінюваному зовнішньому середовищу. Регулярний моніторинг фінансових показників і ризиків, а також своєчасне коригування стратегій і тактик є необхідними умовами для підтримки стабільності підприємства;

5) високий рівень кваліфікації і обізнаності персоналу є важливим фактором у забезпеченні фінансової безпеки. Інвестиції в навчання і розвиток співробітників сприяють підвищенню їхньої здатності виявляти та реагувати на фінансові ризики, що зміцнює загальну систему управління безпекою;

6) підтримка відкритих комунікацій та співпраця з зовнішніми стейкхолдерами, включаючи інвесторів, кредиторів та регуляторні органи, сприяє підвищенню довіри до підприємства і його фінансової стабільності. Це дозволяє залучати додаткові ресурси та зменшувати фінансові ризики.

У результаті проведеного дослідження було підтверджено, що системне і комплексне управління фінансовою безпекою є необхідним для досягнення стійкого розвитку підприємства. Впровадження сучасних підходів і технологій, адаптація до зовнішніх змін та постійний моніторинг є ключовими елементами, що забезпечують ефективне функціонування системи управління фінансовою безпекою. Це дозволяє підприємствам зберігати конкурентоспроможність, підвищувати економічну ефективність та забезпечувати фінансову стабільність у довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

Економічна безпека підприємства – це важлива економічна категорія. Це поняття пройшло шість етапів історичного розвитку в Україні. Економічна безпека підприємства – це комплексний стан його захищеності від внутрішніх та зовнішніх загроз, який забезпечує стійке функціонування, стабільний розвиток і досягнення стратегічних цілей у довгостроковій перспективі. Цей стан включає захист від фінансових, операційних, ринкових, інноваційних та інших ризиків, які можуть негативно вплинути на діяльність підприємства. Економічна безпека підприємства передбачає не тільки реакцію на потенційні загрози, але й проактивні заходи, спрямовані на їх попередження та мінімізацію.

Основними складовими економічної безпеки є фінансова стійкість, операційна ефективність, ринкова конкурентоспроможність, інноваційний потенціал та правова захищеність. Фінансова стійкість передбачає здатність підприємства підтримувати оптимальну структуру капіталу, забезпечувати стабільні грошові потоки та ефективно управляти борговими зобов'язаннями. Операційна ефективність означає здатність підприємства оптимально використовувати свої ресурси для досягнення високої продуктивності та мінімізації витрат.

Ринкова конкурентоспроможність підприємства визначається його здатністю адаптуватися до змін зовнішнього середовища, зберігати та розширювати частку ринку, а також підтримувати високий рівень задоволеності клієнтів. Інноваційний потенціал передбачає здатність підприємства до впровадження нових технологій, продуктів та процесів, що забезпечують його розвиток та підвищення ефективності діяльності. Правова захищеність полягає у дотриманні нормативно-правових вимог, захисті інтелектуальної власності та веденні бізнесу відповідно до етичних стандартів.

Для досягнення економічної безпеки підприємства необхідно застосовувати системний підхід до управління ризиками, що включає ідентифікацію, оцінку, моніторинг та контроль ризиків. Це передбачає розробку і впровадження стратегій і заходів, спрямованих на забезпечення стабільності та сталого розвитку підприємства. Ефективне управління економічною безпекою також вимагає активної взаємодії з зовнішніми стейкхолдерами, включаючи інвесторів, постачальників, клієнтів та регуляторні органи, що сприяє підвищенню довіри та репутації підприємства на ринку.

Невід'ємною складовою економічної безпеки є фінансова безпека. Фінансова безпека має практичне спрямування. На прикладі підприємства реальної галузі економіки розроблена система, яка включає чотири основні компоненти: суб'єкти, об'єкти, загрози та ризики. Враховуючи ключові показники ефективності діяльності підприємства можна побудувати систему моніторингу та оцінки фінансової безпеки підприємства.

Фінансова безпека є однією з ключових складових економічної безпеки підприємства і відіграє вирішальну роль у забезпеченні його стійкості та конкурентоспроможності на ринку. Вона визначається як стан захищеності фінансових ресурсів підприємства від різноманітних загроз, що можуть негативно вплинути на його діяльність, та здатність забезпечувати стабільні фінансові результати в довгостроковій перспективі.

Для діяльності підприємства було виділено основні аспекти фінансової безпеки, які включають:

- 1) фінансову стійкість підприємства, що передбачає наявність достатніх фінансових ресурсів для покриття операційних витрат, інвестицій у розвиток та виконання зобов'язань перед кредиторами і постачальниками. Це також включає оптимальну структуру капіталу, що дозволяє мінімізувати вартість фінансування та підтримувати ліквідність;
- 2) платоспроможність, що визначає здатність підприємства своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання, тоді як ліквідність характеризує здатність швидко перетворювати активи на грошові кошти без значних втрат

вартості. Високий рівень ліквідності та платоспроможності є показником фінансової безпеки підприємства;

3) систему управління фінансовими ризиками, що включає ідентифікацію, оцінку та контроль ризиків, що можуть впливати на фінансову стабільність підприємства. Це включає ринкові ризики, кредитні ризики, операційні ризики та ризики ліквідності. Ефективне управління ризиками дозволяє зменшити негативний вплив несприятливих подій на фінансовий стан підприємства;

4) забезпечення стабільної прибутковості та високої рентабельності, що є важливими показниками фінансової безпеки. Підприємство повинно мати можливість генерувати достатній прибуток для покриття витрат, виплати дивідендів акціонерам та реінвестування у свій розвиток;

5) фінансове планування та контроль. Систематичне фінансове планування і контроль дозволяють підприємству передбачати майбутні фінансові потреби, планувати грошові потоки та контролювати витрати. Це сприяє своєчасному виявленню потенційних фінансових проблем та прийняттю коригувальних заходів.

Фінансова безпека безпосередньо впливає на загальну економічну безпеку підприємства, оскільки фінансова нестабільність може призвести до зниження операційної ефективності, втрати конкурентних позицій на ринку та навіть до банкрутства. Тому підприємства повинні приділяти особливу увагу забезпеченню фінансової безпеки шляхом впровадження комплексних стратегій управління фінансами, постійного моніторингу фінансових показників та адаптації до змін у зовнішньому середовищі.

Забезпечення високого рівня фінансової безпеки є основою для стійкого розвитку підприємства, дозволяє зменшити вплив негативних факторів і створює умови для досягнення стратегічних цілей у довгостроковій перспективі.

Схожість

Джерела з Інтернету

785

1	http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3520/1/melnik_d.pdf	9 джерел	4.68%
2	http://nbuviap.gov.ua/images/nak_mon_partneriv/Upravlinnya_finansovou_bezpekou_pidpruemstv.pdf		2.95%
4	http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2018/2018_1/1_2018.pdf	8 джерел	3.64%
5	https://www.econa.org.ua/index.php/econa/issue/download/58/52	5 джерел	3.38%
6	https://fim.mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2023/03/Materialy-konferentsiyi-2022-1.pdf		2.68%
7	http://cyberleninka.ru/article/n/finansovaya-bezopasnost-predpriyatiya-v-sovremennyh-ekonomicheskikh-usloviyah-	23 джерела	1.68%
8	http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/13294/1/%D0%B5%D0%B0-26-1-final.pdf	20 джерел	1.96%
9	http://eprints.cdu.edu.ua/3942/1/monogr%202019.pdf	15 джерел	1.92%
10	http://www.problecon.com/_inc/kachka_pdf.php?year=2011&volume=4_0&pages=76_80&theme=economics-and-ente	2 джерела	1.33%
11	https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/3449/1/20_%d0%9e%d0%b1%d0%bb%d1%96%d0%ba%2c%20%d0%b0%d1%...		1.52%
12	http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/03/2023-314-33.pdf	32 джерела	1.39%
13	https://eportfolio.kubg.edu.ua/data/conference/8965/document.pdf	3 джерела	1.32%
14	http://www.economy.nayka.com.ua/index.php/sveta%2021.03.2014/user/downloads/pdf/12_?op=1&z=2387	4 джерела	1.31%
15	http://eh.udpu.edu.ua/article/download/281220/275462		1.3%
16	https://docplayer.net/69464762-Ponyattya-principu-v-aspekti-spivvidnoshennya-z-sumizhnimi-kategoriyami.html	57 джерел	1.23%
17	https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/34729/1/dys_Koptyeva_2020.pdf		0.34%
18	https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/1980/1/%D0%A1%D0%A3%D0%A2%D0%AC%20%D0%A2%D0%90%2	11 джерел	1.2%
19	http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-7_0-pages-14_19.pdf	6 джерел	0.45%
20	http://ej.kherson.ua/journal/economic_28/economic_28_1.pdf	4 джерела	0.44%
21	https://ontu.edu.ua/download/konfi/2021/Conference_abstract-6-7-21.pdf	4 джерела	0.92%

22	http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/28-2017/35.pdf	13 джерел	1.06%
23	http://eprints.cdu.edu.ua/448/1/conf2015.pdf		1.02%
24	http://www.khnu.km.ua/root/res/2-21-15-10.pdf		0.94%
25	http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2019/11.pdf	7 джерел	0.99%
26	http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/980	2 джерела	0.96%
27	http://dspace.opu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/9314/tezy-OAZ-ONPU-2019-90-92.pdf	3 джерела	0.56%
28	https://opendatabot.ua/statistics/hide_company	22 джерела	0.87%
29	http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/92329/03-Bieliaieva.pdf?sequence=1		0.44%
30	http://www.otei.odessa.ua/wp-content/uploads/2017/11/%D0%97%D0%B1%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%9C%D0...		0.66%
31	http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/17973/6/Ekonomichna_ta_majnova_bezpeka_biznesu.pdf	3 джерела	0.61%
32	https://www.wunu.edu.ua/svr/disertacia/zhuk/dusertatsia.pdf		0.15%
33	https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/79188/1/Balatskyi_1557.pdf	3 джерела	0.48%
34	http://knutd.com.ua/publications/pdf/Scopus/2015/SCOPUS_Yankovets.pdf	5 джерел	0.54%
35	http://ej.kherson.ua/journal/economic_15/economic_15_5.pdf	2 джерела	0.2%
36	https://docplayer.net/72242834-Naukoviy-visnik-hersonskogo-derzhavnogo-universitetu.html	4 джерела	0.2%
38	https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/biblioteka/nauk_konf/19_03_2020.pdf	3 джерела	0.33%
39	https://stat.knute.edu.ua/file/Mg==/bb7c963109e4e492a8d14e028d7e390a.pdf	5 джерел	0.44%
40	http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Finansiv_ekon_bezpeki_bank_spravi_ta_strakh_biz/Doc/Zbirni...		0.38%
41	http://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/25229	12 джерел	0.48%
42	http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/17895	10 джерел	0.13%
43	http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/14947/1/Protyniak_dyp_2021.pdf	2 джерела	0.23%
44	https://abkdniipro.com/wp-content/uploads/2017/03/Ustav-21.03.2017.pdf	4 джерела	0.47%

45	http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/8240		0.44%
46	http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/7640	3 джерела	0.15%
47	http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/publish/article/686628	2 джерела	0.44%
48	http://eprints.kname.edu.ua/50444	7 джерел	0.44%
49	http://bibliofond.ru/view.aspx?id=662584	15 джерел	0.44%
50	http://tnu.edu.ua/sites/default/files/normativbasa/original-maket-tez.pdf	4 джерела	0.26%
51	http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/66403/61884.pdf	2 джерела	0.43%
52	https://ela.kpi.ua/handle/123456789/48881	2 джерела	0.43%
53	http://www.kaffin.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/26/2019/05/TEZI-21-22.05.19.pdf		0.17%
56	http://bses.in.ua/journals/2017/20_2017/27.pdf	2 джерела	0.4%
57	https://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/33fe809330724f382435529e6358b165.pdf	15 джерел	0.4%
58	https://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=907689		0.4%
59	https://jrnl.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/347	2 джерела	0.32%
61	https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/19304/1/Dyplom073_Romanenko_Tarasenko.pdf		0.38%
62	http://www.ksau.kherson.ua/files/news/Tezi_Konf_2015112526.pdf	2 джерела	0.37%
63	https://archive.logos-science.com/index.php/conference-proceedings/issue/download/23/23		0.37%
64	http://repository.rshu.edu.ua/id/eprint/11014/1/%D0%9B%D0%B8%D1%85%D0%B0%D1%87%20%D0%9F%D0%B0%D0%B2%...		0.36%
65	https://lutsk-ntu.com.ua/sites/default/files/ekonomichniy_forum_vipusk_no12019_avto-szhatyy.pdf	4 джерела	0.36%
66	http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/17_1_2018ua/17_1_2018.pdf	3 джерела	0.35%
67	http://vtei.com.ua/konfa/23_05_19/11_72.pdf		0.35%
68	https://2dip.su/%D0%B4%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC%D0%BD%D1%8B%D0%B5_%D1%80%D0%B0%D	3 джерела	0.35%
69	http://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_tehnologii/18.pdf	7 джерел	0.35%

70	https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/9145/1/%d0%97%d0%91%d0%86%d0%a0%d0%9d%d0%98%d0%9a%...	4 джерела	0.33%
72	http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/3087/1/%d0%a1%d0%86%d0%97%d0%a0%d0%a1%d0%91%d0%9f%20%d0%9...		0.33%
73	http://www.kaffin.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/Tezisi-05.06.17.pdf		0.06%
74	https://vsau.org/assets/images/content/nauka/specrady/diser-yarosl.pdf		0.32%
75	http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9469/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%...	6 джерел	0.32%
76	http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/8805/1/%d0%97%d0%91%d0%86%d0%a0%d0%9d%d0%98%d0%9a%...		0.31%
77	http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/32483/1/%D0%94%D0%B5%D0%BC%27%D1%8F%D0%BD%20%D0%90.%20%D...		0.3%
78	http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/6877/1/%D0%A3%D1%87%D0%B5%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%...		0.24%
79	http://diplomba.ru/work/73312	2 джерела	0.3%
80	http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/9341/1/%d1%82%d0%b5%d0%b7%d0%b8%203%20%d0%ba%d0%b8%d1%9...		0.29%
81	http://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/123456789/15194/%d0%86%d0%bd%d1%84%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%86%...		0.29%
82	https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u169/%D0%97%D0%91%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A_%D0%A7%D0%90%D0%A...		0.29%
83	http://www.xktei.km.ua/files/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%BD%D0%B0%D1...	7 джерел	0.28%
84	http://dglib.nubip.edu.ua/bitstream/123456789/9154/1/Bondarenko_Socialna%20diagnostuka.pdf		0.28%
85	http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/10414/1/%d0%a4%d1%96%d0%bd%d0%b0%d0%bd%d1%81%d0%be%d0%b2%...		0.28%
86	http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/20649/1/zbirnyk_Leksii_eutabb-1.pdf		0.27%
87	http://library.khpi.edu.ua/files/Vestniki/2013_67.pdf		0.27%
88	https://sundekor.ru/referat/bystro/dmitrenko-kursovaia	3 джерела	0.26%
89	https://sme-sci.com/images/KPI/%D0%9A%D0%A0%D0%86_methodology.doc	3 джерела	0.26%
90	http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/23807/3/%2b%d0%9a%d1%80%d0%be%d1%82%d0%b5%d0%bd...	2 джерела	0.16%
91	https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9559/1/ZBIRNIK%20%D0%A5%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD...		0.26%
92	http://efm.vsau.org/storage/articles/February2020/4kIPAF4CQCzJxquh5HXF.pdf	5 джерел	0.25%

119	https://conf.at.ua/monografija_ehp_t2_v_a5.pdf		0.19%
120	https://bibl.com.ua/finansi/20796/index.html?page=43		0.06%
121	http://eprints.cdu.edu.ua/451/1/conf27-28-03-2015.pdf	4 джерела	0.19%
122	http://www.lim.lviv.ua/files/library/collection_conference_2016.pdf	3 джерела	0.18%
123	http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/11323	2 джерела	0.18%
124	http://myrefs.org.ua/index.php?view=article&id=6511	14 джерел	0.18%
125	https://fbp.com.ua/About/GetIssuerFile.aspx?FileID=861	3 джерела	0.17%
126	https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/12887/12793	2 джерела	0.17%
127	http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6455	16 джерел	0.17%
128	http://ea.donntu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/34345/1/4%20Servachuk%20M.O._master_2023.pdf		0.17%
129	https://studfile.net/preview/6447106		0.17%
130	http://vadnd.org.ua/app/uploads/2018/10/%D0%9F%D1%83%D0%B1%D0%BB%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5-%D1%83%...		0.17%
131	https://www.ukbm.com.ua/files/%D0%A0%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%8...		0.16%
132	https://ef.udau.edu.ua/assets/files/2023-2024/zbirniki-nauka/ape-2023.pdf		0.16%
133	http://liveexperts.ru/r_e_f_e_r_a_t_y_p_o_b_u_x_g_a_l_t_e_r_s/d_i_p_l_o_m_n_a_y_a_r_a_b_o_t_a_o_b_l_i_k_2.php		0.16%
136	http://eprints.undip.ac.id/75907/1/1_COVER.pdf	13 джерел	0.16%
141	http://www.bilrada.gov.ua/content/view/1578/99	2 джерела	0.15%
142	http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/26930/1/%d0%a5%d0%b0%d0%bbi%d0%bc%d0%be%d0%bd_%d0%90.%...		0.15%
143	http://referat-ok.com.ua/work/robota-z-personalom-organiv-dosudovo		0.15%
144	http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/8170/1/%d0%91%d0%9e%d0%9a%d0%9e%d0%a7%20%d0%a0%d0%be%d0...		0.14%
145	http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdiily/Naukovo_Doslidna_Chastyna/Docs/2020.08.22_STUD_ZBIRN...		0.14%
146	https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/5706/1/%d0%93%d0%b5%d1%80%d0%ba%d1%96%d1%8f%d0%bb%...	2 джерела	0.14%

147	https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/76891	0.14%
148	http://eprints.kname.edu.ua/60200/1/%D0%A1%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96%D0%...	0.14%
149	http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Finansiv_ekon._bezpeki_bank_spravi_ta_strakh_biz/Doc/Zbirni...	0.06%
150	http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/8242/1/%d0%94%d0%98%d0%9f%d0%9b%d0%9e%d0%9c_%d0%9c%d0%90...	0.13%
151	http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/25461/24.%d0%9a%d0%b0%d0%bb%d0%b0%d0%bc%d0%b0%d0%bd%2...	0.13%
152	http://repository.vsau.org/getfile.php/22661.pdf	0.13%
153	http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdily/Aspirantura/Rady/Spec_vchena_rada/Dysertacii/2021_03/Vov...	0.13%
154	https://i.factor.ua/ukr/journals/bb/2018/september/issue-34/article-39167.html	4 джерела 0.13%
155	http://www.psae-jrnl.nau.in.ua/journal/1_63_2018_ukr/1_63_2018.pdf	2 джерела 0.13%
156	http://eprints.kname.edu.ua/60200	0.13%
157	http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/pdfbase/2017/VKNU-ES-2017-N6-T3.pdf	0.13%
158	https://www.lvduvs.edu.ua/uk/karta-dokumentiv/category/348-kvalifikatsiini-roboty.html?download=4943%3Akvalifi	14 джерел 0.13%
161	https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/57260/1/%d0%a4%d0%a2%d0%9c%d0%9b_2022_073_%d0%9b%d1%96%d1%82	14 джерел 0.12%
162	http://vi-leghas.ua/content/view/2712/37	4 джерела 0.12%
164	http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T172210.html	0.11%
165	http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/16737/1/%D0%AF%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%BA%D0%BE%20%D0%	10 джерел 0.1%
167	http://oif.kdu.edu.ua/html/docs/MB-072-practic-2023-2.pdf	3 джерела 0.1%
168	https://ua-referat.com/%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7_%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%	19 джерел 0.1%
169	https://studfile.net/preview/5287169/page:22	14 джерел 0.1%
170	http://oia.intu.edu.ua/files/Ekonomichni_nauki_Seriya_Oblik_i_finansi_12_45_ch2.pdf	2 джерела 0.09%
171	http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/%D0%95%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D1%96%2...	0.09%
172	https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/87031/1/Mrykh_mag_rob.pdf	2 джерела 0.09%

173	http://referatu.com.ua/referats/7569/150103	13 джерел	0.09%
174	https://www.essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/85807/1/Dubrovina_Masters%20thesis.pdf		0.09%
175	https://ir.library.knu.ua/server/api/core/bitstreams/16f17790-2d49-4256-8882-01d3f9aa4e9a/content		0.08%
177	https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5787/1/%d0%9c%d0%b0%d0%ba%d0%b5%d1%82%20%d0%9c%b0	5 джерел	0.08%
178	http://www.librar.org.ua/sections_load.php?s=business_economic_science&id=8394		0.08%
179	http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/7502/1/%d0%9a%d0%be%d0%bd%d1%84%d0%b5%d1%80%d0%b0	3 джерела	0.08%
180	http://www.interfax.kiev.ua/bonds/ve.cgi?5,IK_Arkada_Fond_R.pdf	3 джерела	0.08%
181	https://zp.edu.ua/uploads/journals/emdses/EMDSES_2023_02.pdf		0.08%
182	http://rkr.nuczu.edu.ua/images/263/mag/2023/Babich.pdf	5 джерел	0.07%
183	https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/08/MV-12-2019.pdf		0.07%
184	https://www.econa.org.ua/index.php/econa/issue/download/23/pdf_1	3 джерела	0.07%
185	https://ru.essays.club/%D0%AD%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D...		0.07%
186	http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/25734/1/%D0%B7%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%B8	6 джерел	0.07%
187	http://diplomba.ru/work/57963		0.07%
188	https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-02/tolok_disertacia.pdf		0.07%
189	http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/9506/1/PIYAVKA_FBS1.pdf		0.06%
190	https://zh.uu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/05/kataloh-vybirkovykh-2021-2022-n.r..xlsx	3 джерела	0.06%
191	http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3800/1/12_05_2021-2.pdf	4 джерела	0.06%
192	http://pdatu.edu.ua/images/naukova-miznarodna-diyalnist/svr/dissertaciya-lichuk.pdf		0.06%
193	https://pl.uu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/04/Katalog_vibirkovih_disciplin_2024.xlsx		0.06%
194	https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/36428/1/051_Orekhivska%20Valentyna%20Petrivna.pdf	4 джерела	0.06%
195	https://www.2030.poltava.ua/files/pasport_mista/2.5.3-2.5.4.pdf		0.06%

110	Студентська робота	ID файлу: 1013578393	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.21%
111	Студентська робота	ID файлу: 1009829215	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.21%
134	Студентська робота	ID файлу: 1009455101	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.16%
135	Студентська робота	ID файлу: 1015897477	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve... 4 Джерело	0.16%
137	Студентська робота	ID файлу: 1012560649	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve... 4 Джерело	0.16%
138	Студентська робота	ID файлу: 1013478316	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve... 6 Джерело	0.16%
139	Студентська робота	ID файлу: 1013802071	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.15%
140	Студентська робота	ID файлу: 1010743068	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve... 2 Джерело	0.15%
159	Студентська робота	ID файлу: 1015763798	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.13%
163	Студентська робота	ID файлу: 1013278510	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.11%
166	Студентська робота	ID файлу: 1015958304	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve... 3 Джерело	0.1%
176	Студентська робота	ID файлу: 1015040938	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve... 2 Джерело	0.08%
209	Студентська робота	ID файлу: 1016145780	Навчальний заклад: Open International University of Human Deve...	0.06%

Цитати

Цитати

11

- 1 «економічна безпека включає певну кількість складових, дослідження яких перебуває у центрі уваги науковців. Наприклад, І. Мойсеєнко та О. Марченко виокремлюють шість складових економічної безпеки підприємства: фінансову, кадрову, техніко-технологічну, інформаційну, матеріально-сировинну, ринкову. Водночас І. Троц виокремлює вже сім складових економічної безпеки підприємства: фінансову, кадрову, техніко-технологічну, силову, інтелектуальну, політико-правову. Варто зазначити, що у більшості авторів набір складових економічної безпеки характеризується, переважно, подібними складовими, але в окремих випадках трапляються позиції, які відрізняються врахуванням галузевих особливостей та специфікою фінансово-господарської діяльності окремих підприємств»
- 2 «умовно поділяють на такі групи: 1) фінансова безпека підприємства як складова економічної безпеки підприємства з відповідними інструментами управління нею; 2) фінансова безпека підприємства як самостійний об'єкт управління, здатність останнього ефективно використовувати свій ресурсний потенціал; 3) фінансова безпека підприємства як стан (ресурсів, діяльності, фінансових інтересів, захищеності тощо), який характеризується відповідною стійкістю до зовнішніх і внутрішніх загроз; 4) фінансова безпека підприємства як діяльність з управління ризиками; 5) фінансова безпека підприємства як процес (процес забезпечення стабільності його функціонування, фінансової рівноваги; процес досягнення певного стану тощо); 6) фінансова безпека підприємства як система (забезпечення фінансовими ресурсами; збалансований стан елементів та підсистем); 13 7) фінансова безпека підприємства як комплекс заходів, методів і засобів по захисту економічних (фінансових) інтересів»
- 3 «поняття фінансової безпеки підприємства є комплексним і зачіпає практично всі функціональні сфери діяльності підприємства, і при оцінці фінансової безпеки ряд положень оцінки перетинається з окремими видами діяльності підприємства. Це стосується, перш за все, формулювання стратегічних інтересів підприємства та їх кількісної інтерпретації. Ці положення оцінки фінансової безпеки зачіпають область стратегічного управління підприємством, і якщо на підприємстві розроблені і прийняті до реалізації відповідні функціональні стратегії (інноваційна, ресурсна, інвестиційна, маркетингова), то їхні цілі повинні кореспондуватися з формулюванням стратегічних інтересів підприємства в розглянутій функціональній галузі діяльності, а показники, що характеризують 15 цілі стратегії, повинні відповідати кількісній оцінці стратегічних інтересів підприємства. Встановлення такої відповідності є дуже важливим, оскільки саме з його допомогою забезпечується єдність методичної бази організації управління підприємством»
- 4 «під економічною безпекою підприємства слід розуміти такий його стан, при якому забезпечується захищеність кожного елемента та складової через ефективне використання ресурсів та застосування відповідних механізмів протидії/адаптації негативному впливу зовнішніх і внутрішніх загроз»
- 5 «забезпечення належного рівня безпеки бізнесу є однією із фундаментальних засад підтримання його життєздатності в умовах динамічного економічного середовища. Дослідниця роз'яснює, що безпека бізнесу є основою збереження стійких конкурентних позицій підприємства, передумова ефективного його функціонування та стабільного розвитку, а управління безпекою є невід'ємним елементом культури ведення бізнесу та його якості. Водночас якість бізнесу визначають основні елементи: економічна ефективність, соціальне спрямування, безпека»
- 6 «економічні закономірності, цілі та завдання управління, функції, організаційну структуру, принципи управління, методи управління, управлінський персонал, техніка та технологія управління, критерії оцінки ефективності системи управління»
- 7 «використовувані засоби, методи і заходи, сукупність яких спроможна захистити структурні підрозділи, зберегти й ефективно використовувати фінансові, матеріальні та інформаційні ресурси. Ліпкан В.Л. вважає, що механізм безпеки (будь-якої) включає сукупність цілей, функцій, принципів і методів, взаємодія яких забезпечує ефективне функціонування системи безпеки»
- 8 «забезпечити фінансову стійкість, ліквідність, платоспроможність; самостійно розробляти та впроваджувати фінансову стратегію; забезпечити оптимальне залучення та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства та забезпечити достатню фінансову незалежність підприємства»

9 «цей список треба розширити та охарактеризувати ці принципи: 1. Принцип системності передбачає, що механізм забезпечення включає сукупність елементів, які характеризуються взаємозалежністю і дають змогу здійснювати ефективне функціонування. 2. Принцип узгодженості передбачає, що прийняті управлінські рішення мають бути узгоджені між собою та враховувати процес функціонування як системи економічної безпеки загалом, так і загальну стратегію розвитку підприємства. 29 3. Принцип інтегрованості полягає в тому, що механізм забезпечення фінансової безпеки має бути тісно інтегрований у загальну систему фінансового менеджменту підприємства. 4. Принцип гнучкості передбачає, що всі елементи механізму забезпечення фінансової безпеки мають можливість максимально оперативно пристосовуватися до змін як внутрішнього, так і зовнішнього середовища функціонування підприємства. 5. Принцип самовдосконалення полягає в тому, що механізм забезпечення фінансової безпеки має постійно удосконалюватись і розвиватись, враховуючи зміни у середовищі функціонування та фінансові інтереси підприємства. 6. Принцип орієнтованості передбачає цільову спрямованість механізму забезпечення фінансової безпеки на формування безпечних умов реалізації фінансової стратегії підприємства. 7. Принцип оптимізації вимагає, щоб усі витрати на розроблення та реалізацію механізму забезпечення фінансової безпеки були адекватними та відповідали реальним можливостям та потребам підприємства. 8. Принцип результативності являє собою спроможність побудованого механізму забезпечення фінансової безпеки ефективно досягати поставлених цілей та забезпечувати розвиток підприємства загалом. 9. Принцип постійного моніторингу полягає у тому, щоб розроблений механізм забезпечення дає змогу здійснювати ефективне спостереження за реальними і потенційними загрозами фінансовій безпеці підприємства. 10. Принцип самодостатності передбачає те, що фінансова безпека, хоча і є складовою економічної безпеки, але, внаслідок пріоритетності фінансової сфери у фінансово-господарській діяльності підприємства та характеру об'єктів безпеки, формує повноцінну систему нижчого порядку, яка взаємодіє з іншими функціональними складовими, але має відносно них результируючий характер, тобто реалізація захисних заходів здійснюється відповідно до можливих фінансових наслідків, а вплив окремих загроз оцінюється через можливе 30 посилення загроз фінансовій безпеці підприємства»

10 «під фінансовими інтересами слід розуміти основний мотив діяльності підприємства, який уособлює в собі максимізацію прибутку, зростання ринкової вартості, забезпечення капіталом, захист якого дасть змогу забезпечити фінансову стійкість, стабільність та досягнути фінансової рівноваги і надійності. У цьому визначенні здійснена спроба поєднати аспекти фінансової діяльності та фінансової безпеки підприємства із подальшим удосконаленням управління фінансовою безпекою на українських підприємствах»

11 «суб'єкти забезпечення економічної безпеки - це фізичні або юридичні особи, які беруть участь у процесі організації комплексного забезпечення цього виду безпеки на підприємстві. При цьому, авторка зазначає, що з усіх зовнішніх (приватні структури та державні інститути, які надають послуги у сфері забезпечення безпеки; науково-дослідні та навчальні заклади) і внутрішніх (власники; топ- 57 менеджери; виробничі підрозділи; служба безпеки) суб'єктів, саме служба безпеки підприємства є єдиним, який безпосередньо впливає на всі функціональні складові, зокрема і на фінансову»

Вилучення

Вилучення

1

https://www.mnau.edu.ua/files/nauk_prof_konf/abstracts2017-03-22-24.pdf

0.01%